

IZDAVSTVO
EDVARD KARNELJ
V Ljubljani

aER[®]

7/88

aER[®]

... beseda z novim
pomenom ...!

JANEZ MENART

LJUBI KRUHEK

*Ko še pleničke sem zlatil,
lepo pri mamici sem pil
in nisem se prav nič boril
za ljubi kruhek.*

*Ko drsal šolske sem klopi,
spoznal sem: mnogo je ljudi
in vsak peha se in poti
za ljubi kruhek.*

*Ko trezno sem v življenje zrl,
sem vse bolj redko z njim se sprl
in marsikaj molče požrl
za ljubi kruhek.*

*Ko sem polagoma starel,
za dom in ženo sem skrbel
in mnogo lumparij počel
za ljubi kruhek.*

*Ko se mi je že zgubil stas,
in trebuh visel je čez pas
kot jasen in vabljev oglas
za ljubi kruhek.*

*Na grob je vklesal kamnosek:
Ta, ki tu gnije ni bil pek,
a glej, preživel je svoj vek
za ljubi kruhek.*

časopisni svet

jožica bratuša, greta doberšek, milena
dobrotinšek, marjana filipič, stanka hojnik,
romana johan, ivanka kalan, marjana palir,
tomaž pečnik, jožica radelič, cveta robas,
aleš žerovnik

glavna in odgovorna urednica

jelisaveta podgornik

tehnično vodstvo

marjan herman

uredila

jasna rode
tone škerbec

oblikovanje naslovne strani

grega švab

tisk

aero, tozd grafika
za tiskarno drago vračun
naslov uredništva
kadrovski in splošni sektor
aero – celje, kocenova 4
tel. 24-011, int. 20 in 85
po mnenju republiškega sekretariata
za prosveto in kulturo,
št. 33-316/78, je glasilo naš aero
oproščeno temeljnega davka
od prometa proizvodov
glasilo izhaja desetkrat letno
naklada 2.400 izvodov

Zastavljene cilje bomo dosegli le s kakovostnejšim delom

Letošnji Dan Aera praznujemo v znamenju dveh obletnic pričetka delovanja kemijske in grafične dejavnosti v Celju. Letos namreč mineva 65 let od pričetka obratovanja podružnice tvrdke Brauns iz Libereca na Češkoslovaškem, ki je leta 1923 pričela s svojim poslovanjem v Celju. Še bolj okrogla in častitljiva obletnica pa je 200-letnica pričetka tiskarske dejavnosti v mestu ob Savinji. Iz obeh začetkov se je v dolgih letih, posebej intenzivno pa po osvoboditvi, razvila sodobna industrijska proizvodnja izdelkov, brez katerih si danes ne bi mogli predstavljati našega vsakdana. Sicer pa letošnji Dan Aera zopet praznujemo v še vedno močno nestabilnih pogojih gospodarjenja, ki jih še vse preveč opredeljujejo organi oblasti na različnih nivojih, daleč premalo pa imamo nanje vpliv delavci v gospodarstvu. V zadnjem letu so na pogoje našega poslovanja močno vplivali interventni ukrepi, ki so bili sprejeti novembra lani, medtem ko zadnje mesece gospodarimo pod vplivom sprejetih majskih in junjskih ukrepov zvezne vlade. Čeprav se v nekaterih zadnjih ukrepih da slutiti nekatere premike na bolje, je še vedno na področju gospodarstva vse preveč administriranja, kar onemogoča možnost izrabe zdrave poslovne iniciative, ki jo imamo v delovnih organizacijah prav gotovo veliko in to neizrabljene.

V takšnih pogojih smo se tudi v Aeru po najboljših močeh trudili v čim večji meri realizirati z letošnjim gospodarskim načrtom postavljene cilje. Doslej doseženi poslovni rezultati kažejo, da v globalu postavljene cilje v precejšnji meri dosegamo, čeprav je pri tem prisotno veliko problemov in težav.

Na področju **proizvodnje** postavljene naloge celo presegamo in v primerjavi z lanskim obsegom proizvodnje smo letošnjo proizvodnjo povečali za eno petino. Razlog tako povečanemu obsegu proizvodnje so uspešno zaključene investicije v rekonstrukcijo naših najpomembnejših proizvodnih kapacitet po celotni reproviziji. Doslej smo tako povečano proizvodnjo dokaj uspešno plasirali na tržišče. Količinsko smo planirano **prodajo** v celoti dosegli, vrednostno pa jo celo za nekaj odstotkov presegli. V primerjavi z lanskim letom pa je letošnja prodaja povečana za desetino. Lepe rezultate dosegamo tudi na področju **izvoza**,

kljub temu, da za planirano dinamiko izvoza zaostajamo za nekaj odstotkov. Vendar pa po drugi strani letošnji izvoz predstavlja blizu 60 % povečanja glede na lansko primerljivo obdobje. Ti izvozni rezultati ponovno potrjujejo našo zavestno usmerjenost v izvoz, brez česar ni trdne ekonomske perspektive razvoja firme. Letos **uvažamo** na približno enaki ravni kot v lanskem letu, vendar pa zaradi bistveno povečanega izvoza dosegamo ugodno stopnjo pokritja uvoza z izvozom ter na tej osnovi tudi pomemben neto devizni učinek. Ti rezultati s področja ekonomskih odnosov s tujino imajo svojo vrednost tudi zato, ker še vedno ohranjamo zelo ugodno strukturo, v kateri predstavlja konvertibilni trg preko 90 %.

Dosežene rezultate na področju proizvodnje in prodaje smo dosegli s približno enakim številom zaposlenih kot v lanskem letu, kar pomeni, da smo povečali fizično produktivnost za šestino.

Neugodna pa je slika na področju **likvidnosti**. Na tem področju se v letošnjem letu soočamo s precejšnjimi težavami, na kar v največji meri vpliva veliko pomanjkanje denarja na jugoslovanskem trgu ter velike obveznosti do vračila dolgov v tujino. Značilno je, da se v letošnjem letu obseg inozemske zadolženosti znižuje, medtem ko se, delno tudi kot posledica prvega, povečuje dinarska nelikvidnost.

Tudi polletni finančni rezultati kažejo, da v zaostrenih gospodarskih razmerah relativno uspešno poslujeemo. Ob polletju smo presegli planiran celotni prihodek in tudi dohodek.

V primerjavi z lanskim letom smo dosegli tudi planirano počasnejše povečanje porabljenih sredstev v primerjavi s celotnim prihodkom. Žal pa zaradi bistveno večjih stroškov iz našlova revalorizacije, obresti ter družbenih dajatev, nismo dosegli planiranega ostanka čistega dohodka za sklade. Kljub temu pa je letošnji polletni finančni rezultat v primerjavi z lanskim realno ugodnejši.

Na osnovi takšnih doseženih poslovnih rezultatov smo uspeli osebne dohodke zadržati na ravni, ki zagotavlja uvrstitev med delovne organizacije, ki dosegajo najvišje povprečne osebne dohodke v občini. Nivo osebnih dohodkov je usklajen z družbenim dogovorom, hkrati pa tudi z omejitvijo, ki jo za letošnje leto predpisuje interventni zakon. Prav slednje vpliva na to, da žal z rastjo osebnih dohodkov ne uspevamo v celoti slediti rasti življenjskih stroškov.

V tem času nadaljujemo tudi naše aktivnosti na področju **investiranja** v nove naprave in objekte. Maja smo odprli novo skladišče surovin in goto-

vih izdelkov za obrat AC, s čimer smo ponovno zagotovili normalne pogoje za bistveno povečanje proizvodnje samokopirnega papirja po izvedeni rekonstrukciji. V Kemiji Šempeter je v zaključni fazi investicija v reaktor za proizvodnjo akrilatnih lepil, s čimer bomo zagotovili pogoje za večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo specialnih samolepilnih trakov, kar hkrati pomeni delno realizacijo sanacijskih ukrepov v tej temeljni organizaciji. V tozdu Grafika je v postopku nabava opreme za modernizacijo grafične proizvodnje v fazi dodelave zahtevnih grafičnih proizvodov. Ta investicija predstavlja nadaljevanje neprestanega zavestnega posodabljanja ter obnavljanja proizvodne opreme, kar omogoča času primerno kakovost naših izdelkov. V teku so aktivnosti za izvedbo razširitve in modernizacije proizvodnje pisalnih trakov. Izbira se potrebna proizvodna oprema, vzporedno s tem pa so se pričele tudi priprave na gradnjo nadomestnih proizvodnih prostorov za preostale grafične obrate, ki so še na Ipavčevi. S preselitvijo le-teh v zaokrožen proizvodni kompleks Grafike ob Čopovi se bodo na Ipavčevi sprostile potrebne proizvodne površine za razširitev in sodobno organizirano proizvodnjo pisalnih trakov. V skladu z letošnjim planom investicij je v teku tudi nabava računalniške opreme ter priprave na povečanje proizvodnje pinotana v Medvodah.

Kaj pa nas čaka v prihodnje?

Na naše poslovanje bodo v prihodnjih mesecih brez dvoma vplivale pomembne spremembe, ki se načrtujejo s spremembo gospodarskega sistema v celotni državi. Načrtujejo se naslednje bistvene nove rešitve. Opredelil se bo nosilec družbene lastnine, ki bo odgovoren za njeno ohranjanje in opajanje. Predvideva se tudi pluralizem lastnine. Predvidena je pravica do ustvarjanja dohodka ne le na osnovi živvega, temveč tudi na osnovi minulega dela. Delovna organizacija naj bi postala dejansko tržni subjekt, tako v poslovnem kot tudi lastninskem smislu. Predvideva se ločeno ugotavljanje ter vodenje knjižne in dejanske ekonomske vrednosti družbene lastnine. Predvideva se integralno delovanje trga na področju blaga, delovne sile in kapitala. Na področju samoupravljanja in poslovne organiziranosti gospodarskih subjektov je predvideno bistveno več svobode. Predvideva se postavitev poenotjenih elementov davčnega sistema. Na področju kreditno monetarne politike je predvidena samostojnost poslovnih bank, narodna banka pa naj bi zagotavljala stabilnost nacionalne valute. Trajne rešitve na področju ekonomskih odnosov s tujino naj bi zagotovile delovanje deviz-

nega trga in uravnotežen tečaj dinarja do tujih valut. Poenostavilo naj bi se planiranje, na področju hitrejšega razvoja nerazvitih pa je predvidena transformacija fonda za nerazvite v razvojno banko, ki bi poslovala na osnovi ekonomskih kriterijev.

Brez dvoma gre za bistvene spremembe in novosti, ki bodo močno vplivale na gospodarjenje oz. poslovanje organizacij združenega dela, ki naj bi v prihodnje postale podjetja. Načrtovane spremembe bodo tudi od nas zahtevale precej drugačen odnos do vsakodnevnega dela in ravnanja. V večji meri se bomo morali tržno obnašati. Nasploh se moramo zavedati, da bodo vedno večjo veljavo imele tržne zakonitosti. Uspešni bomo v prihodnje lahko le, če bomo znali pravočasno in v dovolj veliki meri prisluhniti potrebam in željam naših kupcev ter le-te tudi pravočasno in kakovostno uresničevati. To pa bo od nas zahtevalo bistveno večjo mero poslovnosti, inventivnosti in resnosti.

Zvone Hudej

Aerovi nagrajenci

Kot vsako leto tudi letos nagrajujemo naše najzaslužnejše in najvestnejše sodelavce. Priznanja bodo naši sodelavci dobili na slavnostni seji delavskega sveta DO Aero 9. septembra. V imenu vseh nas jim iskreno čestitamo!

ZLATI ZNAK

Tovarišica **Milena BREZIGAR**, roj. 5. decembra 1949 v Celju, opravlja dela in naloge vodje Poslovno informacijskega sektorja v Delovni skupnosti skupnih služb.

Tovarišica Milena Brezigar je v Aeru zaposlena že štirinajst let in za ves čas njenega dela velja ugotovitev, da svoje delo opravlja vestno in strokovno, z veliko samoiniciativnosti, kreativnosti in odgovornosti. Prizadevno sodeluje pri iskanju novih organizacijskih rešitev in sodobnejšega ter smotnejšega načina dela, v teamskem delu, pri poglobljanju svojega znanja, ki ga prenaša na svoje sodelavce, z izrazito skrbjo in pozornostjo za tovariške odnose.

V mnogih analizah, ugotovitvah, predlogih in odločitvah o poslovanju delovne organizacije se zrcalijo mnjenja in delo tovarišice Milene Brezigar. S prenekaterimi pobudami je prispevala tudi pomemben delež pri odločitvah strokovnih služb, poslovnih, samoupravnih in družbenopolitičnih organov v naši delovni organizaciji.

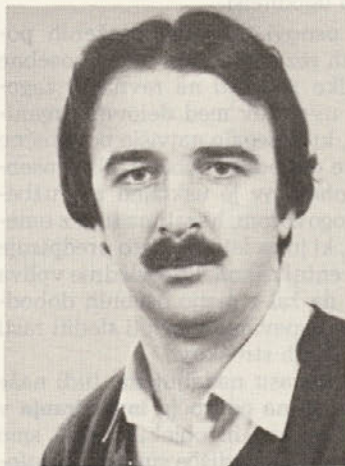
Ob vsem tem pa svoje delo uspešno povezuje z delom na samoupravnem in družbenopolitičnem področju, s prizadevanji za uveljavljanje samoupravnega odločanja in družbenopolitičnega dela.

S širokim znanjem in izrazitimi delovnimi lastnostmi se je tovarišica Milena Brezigar uveljavila tudi v vrsti družbenopolitičnih organov in organizacij. Našteli bomo le nekatere: sekretar OO ZK DSSS, koordinator ZK na ravni DO, članica OK ZKS Celje, članica statutarne komisije pri OK ZKS Celje, predsednica komisije za družbenoekonomske odnose pri OK ZKS Celje, članica komisije za pregled samoupravnih splošnih aktov SO Celje, delegatka v zboru Jugobanke, članica kreditnega odbora Jugobanke itd.

Velika delovna vnema in prizadevanja zahtevajo od tovarišice Milene Brezigar pogosto tudi delo izven delovnega časa, ob sobotah, nedeljah in praznikih, ne da bi bilo to delo posebej nagrajeno.

Poudariti moramo, da je za takšno delo pripravljena in da ga je velikokrat tudi sama spodbudila.

SREBRNI ZNAK

Tovariš **Danilo HERMAN**, rojen 12. septembra 1946 v Petrovčah, opravlja dela in naloge vodje oddelka fotostavka v obratu reprodukcije tozda Grafika. Tovariš Herman je v tozdu Grafika zaposlen že trindvajset let. Samoupravna delovna skupina obrata reprodukcije ga je predlagala za podelitev odlikovanja in priznanja DO Aero zaradi njegove izredne vestnosti in marljivosti pri delu, odlikujeta pa ga tudi samoiniciativnost in strokovnost. Svoje znanje in delovne izkušnje nesebično prenaša na sodelavce, pa tudi na zunanje naročnike, zlasti urednike časopisov in glasil.

Izredna prizadevanja in inventivnost je tovariš Danilo Herman pokazal pri osvajanju in uvajanju novih tehnologij stavljenja in tiskanja, zlasti v času, ko so se pričele nove tehnologije pospešeno uvajati v tozdu Grafika, to je od leta 1970 dalje.

Tovariš Herman je bil v preteklih letih in je še zdaj aktiven tudi v samoupravnem in družbenopolitičnem življenju. Doslej je bil trikrat delegat delavskega sveta tozda Grafika, dvakrat delegat delavskega sveta delovne organizacije in član izvršnega odbora OO ZS tozda Grafika.

Istočasno je bil aktiven še na športnem področju, predvsem pri nogometu, rokometu in kegljanju, kjer je redno nastopal in zastopal DO Aero.

Tovarišica **Zalika POTEKO**, rojena 20. februarja 1940 v Celju, opravlja dela in naloge vodenje obračuna stroškov in uspeha v Poslovno informacijskem sektorju Delovne skupnosti skupnih služb.

Tovarišica Zalika Poteko je v Aeru zaposlena že od leta 1958, kar kaže njeno pripadnost delovni organizaciji. Ob prihodu v Aero je uspešno opravljala različna dela v računovodstvu, zaradi dobrih osebnostnih lastnosti in delovne uspešnosti pa je leta 1980 postala vodja stroškovnega knjigovodstva. Med rednimi in izrednimi nalo-

gami moramo izpostaviti še sooblikovanje obračunov, ugotavljanje skupnega prihodka tozdom in mesečne ocene poslovanja.

Tovarišica Zalika Poteko je prizadevno sodelovala tudi v vseh teamih, ki so razreševali vprašanja izboljšanja pogojev dela, nenehno spreminjajoče se zakonodaje in izboljšanja internih informacij na finančnem področju.

Na inovacijskem področju pa tovarišica Poteko deluje v DIATI Aero. Pri svojem delu je pobudnik vrste koristnih predlogov in izboljšav, za katere pa ne moremo potrditi, da so uradno priznane kot koristni predlogi, skladno z našim pravilnikom o inovacijah.

Če sklenemo kratko obrazložitev, lahko še rečemo, da tovarišica Poteko zelo prizadevno in kakovostno opravlja svoje naloge, pri tem pa ne pozablja tudi na dobre medsebojne odnose s sodelavci v delovnem okolju.

BRONASTI ZNAK

Tovariš **Ivan OREŠNIK**, rojen 17. decembra 1941 v Celju, opravlja najzahtevnejša vzdrževalna dela v obratu NO tozda Grafika.

Tovariš Ivan Orešnik je v tozdu Grafika zaposlen od leta 1966, od leta 1979 pa opravlja najzahtevnejša vzdrževalna dela v obratu neskončnih obrazcev.

Pri delu ga odlikujeta zavzetost in prizadevnost, pa tudi strokovnost. S takšnimi delovnimi lastnostmi je tovariš Orešnik veliko prispeval, da je v obratu kar najmanj zastojev, obenem pa tako tudi prispeva k povečanju produktivnosti obrata.

Tovariš Orešnik je pri delu izredno poštvalen, z veliko mero samoodrekanja, saj je ob vsakem času pripravljen priti v obrat in odpraviti napako. Brez njegove pomoči in ob ostalih dejavnikih obrat neskončnih obrazcev, ki je nadvse pomemben za celoten tozdom, ne bi tako uspešno posloval, ugotavljajo v Grafiki.

Samoupravna delovna skupina obrata neskončnih obrazcev meni, da se bomo tovarišu Ivanu Orešniku s podelitvijo odlikovanja in priznanja vsaj nekoliko oddolžili za njegovo dosedanje poštvalno delo.

Posebno pismeno priznanje za sodelovanje pri projektu Shanghai prejmejo:

1. Bogomir Kirn – vodja teama projekta Shanghai (TOZD Kemija Celje)
2. Jure Godec – namestnik vodje teama projekta Shanghai
3. delovna skupina, ki jo sestavljajo:
 - Vasja Birska (DSSS)
 - Nada Car (TOZD Kemija Celje)
 - Emil Knez (DSSS)
 - Ludvik Stepančič (TOZD KC)
 - Zdenka Strnad (TOZD KC)
 - Alojz Šmid (TOZD KC)

Bogomir Kirn

S prodajo znanja in tehnologije proizvodnje samokopirnih papirjev na Kitajsko, je bila prvič dejansko uresničena razvojna usmeritev naše delovne organizacije, da poleg izvoza naših izdelkov na mednarodno tržišče v Aero tržimo tudi z lastnim znanjem.

Največji delež k temu odmevnemu uspehu naše delovne organizacije je prispeval tehnični vodja proizvodnje AC papirja tovariš Bogomir Kirn.

Prav prepričljivost njegovega znanja in poznavanja tehnologije s tega področja industrijske dejavnosti sta bila odločujoča pri tem, da je naša delovna organizacija uspela v močni mednarodni konkurenci in da je kitajski partner »Shanghai Paper Mill Corporation« izbral Aero za dobavitelja znanja in opreme za proizvodnjo samokopirnih papirjev.

Z imenovanjem za vodjo projekta Shanghai je tov. Kirn prevzel največjo odgovornost za uspešno realizacijo te naše odločitve. Zelo uspešno je koordiniral vse potrebne aktivnosti na področju organizacije projekta, izbora ustrezne tuje in domače opreme, pri-

prave celovite tehnološke in tehnične dokumentacije, montaže opreme, zagona tovarne in dokazovanja garancij.

Izostren občutek odgovornosti za prevzete in zaupane naloge mu ni dopustil, da bi se zaradi zdravstvenih težav v času zagona tovarne vrnil domov in poštvalno vztrajal do uspešnega začetka proizvodnje prve tovrstne tovarne samokopirnih papirjev na Kitajskem.

Pri uspešni uveljavitvi naše delovne organizacije na Kitajskem pa ne smemo prezreti tudi poštvalnega in prizadevnega dela ostalih strokovnih sodelavcev iz Aera, ki so tvorno sodelovali pri realizaciji tega projekta.

Jure Godec

Naša DO je del svoje razvojne strategije – izvoz lastnega znanja – pričela uresničevati s sistematičnim delom Teama za transfer tehnologije AC. Prvi resnejši kupci so bili Kitajci. Po obisku kitajske državne delegacije pri

nas je minilo že nekaj časa do obiska poslovnih partnerjev iz province Shanghai.

Takrat smo imenovali Team za konkretno prodajo AC tehnologije za Shanghai. Tovariš Jure Godec – koordinator razvoja z dolgoletnimi izkušnjami na tem delovnem področju – je kot namestnik vodje teama prevzel poslovni del projekta, v katerem so pogodbe, organizacija pogajanj s podizvajalci opreme in finance. Naprej smo sklenili pogodbo o sodelovanju s Kovinotehno Celje, kot prvo splošno pogodbo, nato posebno pogodbo o skupnem nastopanju pri višjih oblikah sodelovanja za kitajsko tržišče in uporabo Kovinotehninega predstavnika v Pekingu ter konkretno pogodbo za projekt Shanghai.

Z izbranimi zunanjimi partnerji za dobavo opreme – firmo GAW iz Avstrije in BMB iz Švice – so bili sklenjeni dogovori in pridobljena pooblastila za pogajanja s Kitajci pred oblikovanjem pogodb. Glavno pogodbo smo pripra-

vili pri nas (ob sodelovanju odvetnika tov. Šeliha iz Ljubljane), vsebuje šest aneksov, sklenjena pa je bila na zaključnih pogajanjih na Kitajskem. Sestavni del te pogodbe je bila tudi posebna montažna pogodba.

Pomembna obveznost in odgovornost za tovariša Godca so bile, poleg pogodbe, tudi finančne zadeve projekta.

Finančno zavarovanje projekta je teklo postopoma, predvsem z zagotovitvijo kredita, oz. ustreznih bančnih garancij in posebnega računa pri Narodni banki Jugoslavije. Ob startu projekta je bila pripravljena finančna evidenca z mesečnim ažuriranjem, zato je bilo potrebno tudi stalno spremljanje stroškov ob likvidaciji računov in gibanje tokov finančnih sredstev.

Z internim aktom smo morali urediti tudi položaj naših delavcev na Kitajskem in ga potrditi pri republiškem komiteju za delo. V času, ko je vodja projekta tovariš Bogo Kirn vodil projekt na Kitajskem, je tovariš Godec urejal vse posle doma in koordiniral delo z domačimi sodelavci, ki so sodelovali pri razreševanju problemov, nastalih pri tujem partnerju.

Precej koordinativnega dela je bilo opravljenega iz naslova nadzornika opreme, to je povezovanje z matičnimi firmama tujih dobaviteljev opreme. Nadaljevali pa so se tudi stalni stiki s predstavnikom službe za eko-

nomske odnose s Pekingom in atašejem za pospeševanje gospodarskega sodelovanja med obema državama. Poudariti pa moramo tudi dejstvo, da projekt Shanghai ne bi bil tako uspešno realiziran – kljub prizadevanjem posameznih članov teama, če ne bi bilo celovite podpore naših vodilnih delavcev in vodstva tozda Kemije Celje.

Delovna skupina

Projekt prodaje tehnologije samokopirnega papirja v Shanghai, LR Kitajska, je obsegal organizacijo in vodenje projekta, izbor in dobavo tuje in domače opreme, dobavo tehnične dokumentacije, šolanje kupčevih strokovnjakov in delavcev, nadzor nad montažo, vodenje zagona tovarne in dokaz garancij.

Pri tem so člani skupine opravljali naslednje naloge:

1. Prva naloga je bila prireditev tehnologije za izdelavo mikrokapsul (prehod od 200 l na 600 l reaktor, kakršen je bil predviden v pogodbi s kitajskim kupcem). Na osnovi preizkusov je skupina določila vse potrebne parametre, ki so služili za projektiranje opreme in izdelavo obratovalnih navodil (sestava premaza).

2. Skupina je zbrala in v primerni obliki zapisala celotno dokumentacijo, ki je potrebna pri prenosu know-howa. Dokumentacija obsega skoraj

10.000 tipkanih listov in podaja teoretična znanja in obrazložitve, opis strovin, kontrolne metode in obratovalna navodila – od sestave premaza do pakiranja gotovega izdelka – samokopirnega papirja.

3. Skupina je načrtovala in izvedla šolanje kitajskih strokovnjakov in delavcev v Aeru v obratu AC v tozdu Kemija Celje.

4. Posamezni člani skupine so vodili zagon tovarne v Shanghaiu, ostali pa so na osnovi sporočil iz terena reševali nastale probleme v domačih laboratorijih. V tem času so izvajali tudi praktičen prenos znanja iz dokumentacije, kakor tudi vpeljavo kontrolnih metod.

Specifičnost nalog je bila v tem, da so bili člani skupine soočeni s tujim okoljem, tujimi navadami, z uporabo tujega jezika in z delom (prenos tehnologije), za katerega v Aeru do sedaj ni bilo nobenih izkušenj.

Z izredno resnostjo in prizadevanjem so naši sodelavci vsa opisana dela izvedli na visokem strokovnem nivoju in jih tako, kljub mnogim problemom, pripeljali do uspešnega zaključka projekta.

Glede na obseg in pomen projekta je bilo med realizacijo projekta vključenih še veliko posameznikov in služb DO Aero, vendar je predlagana skupina nosila največji strokovni delež pri realizaciji projekta.

Strokovno teamsko delo in proizvodnja za trg sta nujna osnova našega gospodarstva

Od 1. maja 1988 je v Aeru, točneje v tozdu Trženje zaposlen Ervin Janežič, diplomirani ekonomist, ki opravlja dela in naloge direktorja tega tozda.

V času, ko je gospodarstvo nestabilno in ko se razmere, v katerih gospodarimo neprestano menjajo, ni lahko biti direktor. Še posebej pa ne direktor temeljne organizacije, ki se ukvarja izključno s trgov in odnosi na njem.

Trg, tržno usmerjeno gospodarstvo in ekonomska propaganda postajajo nujno potrebni del našega dela in s tem dobiva delo v tozdu Trženje, ravno tako pa delo direktorja tega tozda, vse večji pomen.

Tudi o tem sem se pogovarjala s tovarišem Janežičem in predstavila še druga njegova stališča.

Kakšna je po vašem mnenju funkcija trženja nasploh in posebej v Aeru?

Precej časa, preden sem se prijavil na razpis, sem porabil za razgovore v Aeru, pa tudi po sprejemu sklepa na delavskem svetu in do nastopa delovnega razmerja sem dva tedna bil prisoten v raznih sredinah Aera. Prav je bilo, da sem to napravil. Tako sem si ustvaril predhodno sliko, morda nekoliko grobo, sicer pa ljudje ob sproščenih pogovorih toliko povedo... Razčlenjeval sem posamezne zadeve, jih podrobno analiziral in poskušal zopet sintetizirati.

Prav to me vodi k misli, da morda na ta vprašanja ne bom želel vedno konkretno odgovoriti, pa ne, da bi ne bil iskren, morda tudi sicer nekatere zadeve dodobra še ne poznam, predvsem pa zaradi nečesa tretjega.

Človek sicer v življenju zavestno naredi nekaj eksperimentov s tem, da

nekaj pove, da postavi neko hipotezo – morda sila nepomembno – in zatem vidi kakšne so reakcije.

Menim, da je funkcija trženja nasploh v naši družbi še na dokaj nizkem nivoju. Preveč časa in papirja bi porabili, da bi to opisali, prav gotovo je bilo to vsebinsko pogojeno z razvojem družbe in njenega gospodarstva. Bil je sicer dosežen določen napredek. Tako imamo danes zakonsko tezo tržnega gospodarstva, porabili pa bomo še nekaj časa za nadaljnje ustvarjanje pogojev tržnega gospodarstva. Pri tem gre tudi ob ustvarjanju ali pridobivanju pogojev še za zelo pomembno zadevo – sprememba mentalitete. Ta dva sklopa sta vsebinsko zelo povezana. Lahko rečem, da funkcijo trženja v Aeru izvajamo precej boljše kot v naši družbi. Vse premalo pa se zavedamo, da je trg za kupca vse bolj dominanten. Naloga trženja je, da ugotovi, kaj hoče kupec, vse ostalo pa mora biti podrejeno temu cilju.

Imate morda kakšne pripombe na delo tozda Trženje do sedaj?

DO Aero vidim kot celoto, sestavljeno iz produkcijsko povezanih delov, kjer si proizvodnja sledi iz faze v fazo.

Samoupravno in dohodkovno so to temeljne organizacije, vendar so bistvenega pomena skupni produkt in rezultati, če upoštevam vse elemente za ustvaritev le-tega in Trženje je njegov sestavni del. V Trženju pa se bom zavzemal, ob dogovorjeni poslovni politiki, še za konkretnjšo vzpostavitev ravni od odločanja do izvajanja. Na nobeni ravni ne more desna roka delati mimo leve ali drugače povedano, individualne akcije lahko dajejo rezultate kratek čas. Na delo Trženja nimam celovitih pripomb, presenečajo pa me pripombe »zaradi neizvršenega servisa«. Te pa v večini primerov izhajajo iz popreje ne dovolj precizno dogovorjenih zadev.

Tudi tukaj dajem pripombo kako bistvenega pomena je produkcija, vendar precizno od dneva do dneva tržno usmerjena produkcija.

V svojem programu dela omenjate, da boste dajali velik poudarek kadrovske politiki. V kadrovskem poročilu za leto 1987 pa lahko vidimo, da je izobrazba v nekaterih organizacijskih enotah (služba izvoza, sektor ZT) vašega tozda zelo slaba. Na kakšen način boste izboljšali izobrazbeno strukturo in tako zagotovili tudi boljšo kakovost dela?

Trudil se bom, da bom dajal kadrovske politiki resnični poudarek. Toda kaj je potrebno storiti ob obstoječem stanju, ki je nastajalo več let? Pri teh vprašanih ločujem dejansko izobrazbo in kakovost izvajanja nalog pri posameznih nosilcih. Pri naravni fluktuaciji, ki pa ni najbolj zaželjena, predvsem, če so to kvalitetni delavci, jih bomo nadomestili z delavci, ki bodo imeli zahtevano izobrazbo. Pri tem bomo lahko dosegli izboljšavo izobrazbene strukture. Bistvenega pomena pa je, da od sodelavcev zahtevam večje in kvalitetnejše izvajanje nalog in to stalno na vseh ravneh, pri vseh izobrazbenih stopnjah.

Pri tem pa se pokaže prava resnica, če kdo ne more, ne zna ali noče kvalitetno opravljati svojih nalog. Menim, da je to najbolj naravna selekcija.

Aero nima izdelanega integralnega poslovnega informacijskega sistema. Kako se bo v ta prizadevanja vključeval tozda Trženje?

Ponovno smo pristopili k izdelavi oziroma dograjevanju integralnega poslovnega informacijskega sistema, katerega sestavni del je tržno-raziskovalni informacijski sistem.

Ker je tržno-raziskovalni informacijski sistem nujna osnova integralnega poslovnega informacijskega sistema smo že v juniju začeli delati na

projektu tržno-raziskovalnega informacijskega sistema. Odgovornost projektnega vodje so poverili meni, prav tako pa imenovali delovno telo, ki ga sestavljajo strokovni delavci tozda Trženje in Informatike. Mentorstvo nad projektom je prevzel VEKŠ iz Maribora.

Delavci tozda Trženje so z velikim navdušenjem sprejeli pričetek dograjevanja informacijskega sistema.

Zavedam se, da tako zahtevnega tržnega sistema na tej osnovi, informatike, ki jo imamo sedaj, ne bi mogli več dolgo obvladovati. Sistem tržnih analiz in optimiranje produkcijskih rezultatov skozi vidik prodajnega trženja morajo postati naš objektivni cilj.

V programu omenjate, da boste dajali tudi velik poudarek marketingu. Na kakšen način?

Menim, da je na tem področju v naši DO že precej narejenega. Menim pa, da mora ta voz voziti hitreje naprej. To je celoten sklop miselnosti in reakcij v smeri še nadaljnjih kvalitetnih sprememb trženja, seveda ne kot edinega akterja, temveč akterja z znano vodenjo naloge povezanega z ostalimi v procesu.

Z vodstvom DO in strokovno službo raziskave trga smo tudi po mojem prihodu v DO večkrat razpravljali o še hitrejši preobrazbi tržnega koncepta, zato pa pripravljamo tudi določene materiale. Načinov je veliko in na tem mestu bi bilo težko v kratkem napisati kaj več. Želim pa tudi omeniti, da je poleg določenega števila iniciatorjev učinkovitega tržnega pristopa potrebno pritegniti še mnoge naše sodelavce. Nekateri sodelavci so se udeležili predavanja vrhunskega strokovnjaka za marketing dr. Kotlerja, ki je bil pred tedni v Ljubljani. Želim, da bi se ga udeležilo veliko večje število sodelavcev iz Aera, če se bo v kratkem ponovilo.

Mislim, da bi morale biti službe za ekonomsko propagando in raziskavo tržišča, Služba za oblikovanje in razvojno dejavnost bolj povezane. Boste razmišljali tudi v tej smeri?

Seveda tu gre za kvaliteto dela in tisto stopnjo povezanosti, ki omogoča doseganje najkvalitetnejših osnov in v kasnejših fazah tudi rezultate za delovno organizacijo. Misli mi pa uhajajo k dejstvu, da je najvažnejše ciljno postavljanje poslovne politike delovne organizacije (lahko rečem tudi samo razvojne politike) in od tu naprej za doseganje ciljev, ki tako ali drugače definirajo učinkovito obliko dela ali sodelovanja.

Ali imate že kakšen okvirni-idejni program novih, tržno zanimivih proizvodov?

Ne. Menim pa, da bi Aero na nekatere področjih, torej pri sedanjih zamislih novih zanimivih programov, moral reagirati zelo hitro. Eno takšnih področij, o katerih sem bil seznanjen, so tonerji. Na tem področju so velike možnosti tako pri plasmanu doma, kot kasneje v izvozu. Takšnih odprtih področij je še nekaj, vendar mora biti realizacijski čas, od ideje do učinkovitega tržnega izdelka, krajši.

Mimo tega vprašanja se zavzemam za produktni sistem, za čim višjo stopnjo finalizacije izdelka ter za skupen izvoz na najvišji možni stopnji finalizacije. Rezultat bi bil boljši, notranje realizacije pa bi vendar morali dogovoriti.

Kaj otežuje funkcijo trženja v naši družbi in tudi v Aeru?

V naši družbi niso bili dani pogoji za učinkovito delovanje trga. Kljub temu, da imamo sedaj zakonsko formulacijo tržnega gospodarstva, bo potrebno še nekaj časa za ustvaritev pogojev in tudi za spremembo miselnosti. Zakonska regulativa in česte spremembe le-te so bile preveč moteč faktor normalnega razvoja trga, kar se je odražalo tudi v tem, da ni bilo moč načrtovati tržne, razvojne ali celotne poslovne politike za daljše obdobje.

To velja še posebej za področje zunanje trgovine.

Poleg problemov na trgu nabave, problemov na področju zunanje trgovine, ki sem jih naštel prej, otežuje tržno funkcijo v Aeru in če povzamem, v najširšem smislu to, da se vse premalo zavedamo, da proizvajamo za trg kupca.

Kako imajo funkcijo trženja organizirano in urejeno po drugih delovnih organizacijah, ki jih poznate?

To je seveda odvisno od velikosti delovne organizacije, predmeta poslovanja, stopnje tržnih stikov in še od marsičesa drugega. Ni mnogo delovnih organizacij, ki imajo funkcijo trženja organizirano v obliki temeljne organizacije, še manj pa organizacij, kjer bi se funkcija prodaje, nabave in morda zunanje trgovine odvijala le v okviru proizvodne temeljne organizacije ali celo ločeno za domači trg in zunanjo trgovino.

Tržno funkcijo kot celoto, ne pa le v izvajalskem smislu, moramo razumeti kot bistveno ali vodenjo v okviru poslovne politike ali kot strategije delovne organizacije. V večini primerov poznam organizacije, katere imajo te funkcije združene v okviru komercialnih sektorjev na nivoju delovnih organizacij ali sozda.

Proizvodni tozdi imajo na delo tozda Trženje veliko pripomb. Kako boste izboljšali kvaliteto in organizacijo dela?

Najvažnejše je, da se v Aeru na osnovi prehojene poti in sedanjega stanja hitreje in intenzivneje odločimo in uravnavamo nadaljno pot na izgradnji celotnega tržnega koncepta. Smatram, da bo čedalje manj problemov in pripomb. V tem kontekstu spremenjeni kvaliteti in organizaciji dela pa bi spregovoril kdaj drugič. Vem pa, da so na osnovi sedanjega »stanja servisiranja« nekatere pripombe upravičene, druge pa ne.

Že danes bi lahko navedel na desetine upravičenih in neupravičenih pripomb. Prav gotovo pa bomo s kvalitetnim uvajanjem in boljšo organizacijo dela dosegli več, to pa se nanaša na vprašanja o kadrovske politiki. Ne

individualisti, pač pa delavci sposobni teamskega dela, delavci, ki znajo in hočejo delati ob dobrem vodenju, so porok za kvalitetno delo.

Ali mislite, da se bo spremenil način dela tozda Trženje ob skorajšnjih reorganizacijskih spremembah v Aeru?

Zaradi predvidenih in ob koncu leta, kot je v programu predvideno, realiziranih reorganizacijskih spremembah se po mojem mnenju način dela tozda Trženje ne bo bistveno spremenil, vsaj kar se tiče predvidene združitve dveh tozdov. Morda več v smeri predvidene spremembe oziroma koncepta razvojne politike DO.

Jasna Rodé

Inovacije so osnova tržnih in ekonomsko uspešnih proizvodnih programov

27. junija 1988 je ob Dnevu Samoupravljalcev dobil nagrado – priznanje INOVATOR CELJE 1988 za področje razvijanja in uvajanja novih tehnologij, izdelkov in opreme tudi Peter Aužner, zaposlen v tozdu Grafika kot obratovodja neskončnih obrazcev. Peter Aužner je tudi predsednik konference sindikata v Aeru in pogovarjala se nisva samo o inovacijah, novih proizvodnih programih, temveč tudi o delu in nalogah sindikata v Aeru.

Kakšno je stališče našega sindikata do inovatorjev in do inovacije?

V začetne akcije smo že šli, saj smo se ob občnem zboru DIATI dogovorili, da bomo rezultate inovacijske dejavnosti v Aeru obravnavali tudi na sestankih izvršnih odborov sindikata. Ta predlog so vsi podprli, saj se zavedamo pomena inovacij. Zadali smo si naloge, da to dejavnost vzpodbujamo in preprečujemo zavist. Vzpodbuditi moramo zavest o potrebi po inovacijah kot eni od razvojnih nalog, kot možnost za izboljšanje kakovosti, zniževanja stroškov in izboljšanje proizvodnje. Prezgodaj je še, da bi govoril o rezultatih začetnih akcij na področju inovacij, saj so bile seje izvršnih odborov šele v juniju. Mislim pa, da mora to biti stalna praksa. Vsak delavec mora biti inovator, saj edino on pozna stroj oziroma pogoje v kakšnih dela.

Tudi krožki kakovosti so ena od oblik inovacijskega dela in razmišljanja. Kako ste zadovoljni z njimi?

Krožki kakovosti so še najbolj aktivni v tozdu Grafika in so ustaljena oblika po vseh obratih v našem tozdu. Nekaj krožkov je prav uspešnih, drugi pa ne dosegajo osnovnih ciljev. Glavni pogoj za uspešno delovanje krožkov kakovosti je absolutna podpora in pomoč strokovnih, vodstvenih in vodenih delavcev. Delavci v krožkih hitro opazijo ali se njihovo mnenje upošteva ali ne! Zato jih je treba vzpodbujati, da inovacijsko sodelujejo v krožkih kakovosti in naloge vseh ostalih je, da realizirajo njihove predloge in jim nudijo pomoč. Brez tega krožki propadejo! Ljudje se obnašajo racionalno in ne hodijo na sestanke, če vidijo, da so brez smisla.

Socialna politika postaja zelo aktualna tema sindikata. Se v Aeru na tem področju obetajo kakšne novosti?

V preteklih nekaj mesecih nas je vlada potisnila v takšen položaj, na katerega ne moremo kaj dosti vplivati. Tudi zato bi morali v Aeru pripraviti »socialni program«.

Socialni program v pravem pomenu besede se ponavadi pripravlja v tistih delovnih sredinah, ko je že prepozno za karkoli drugega. V Aeru ne potrebujemo socialnega programa v smislu socialne politike, temveč potrebujemo razvojni program. Vodstva tozdov in DO bi omogočala realizacijo dobrih idej. Ob tem bo potrebno predvideti in raziskati vse posledice, ki jih predvidevajo. Ravno tako moramo ugotoviti, kateri proizvodni programi so neučinkoviti in delavce pripraviti za novo delo, na nov proizvod in jim zagotoviti delo. V tej smeri vidim realizacijo razvojnega programa. Sindikat mora bdeeti nad razvojnimi in novimi programi in se o njih izjasniti, čeprav je treba dati stroki absolutno prednost. Odgovornost vodstvenih in strokovnih delavcev je, da določijo kaj in v kakšno smer se bomo razvijali ter da so te odločitve pravilne. Delavci morajo tem odločitvam zaupati in jih tem uspešneje realizirati. Nove programe moramo izvajati kakovostno, saj brez kakovosti nismo tržno uspešni. Razvojne odločitve v preteklosti so dobre, vendar se moramo zavedati, da je življenjska doba proizvodov kratka. Potrebujemo nove in kakovostne proizvodne programe. Aero ni v stanju, da bi morali delavce odpustiti, moramo pa jih preusmerjati in se razvijati, skratka potrebujemo fleksibilno pre-kvalifikacijo in prezaposlovanje. Da bomo to dosegli, pa moramo ljudi ustrezno nagraditi. Vsi vemo, da cene narščajo in OD za njimi zaostajajo. To pa delavce ne motivira in prizadevati si moramo, da bodo osebni dohodki na nivoju. Novi programi, tržno in ekonomsko uspešni, morajo zagotoviti takšno nagajevanje, da bo delavec zadovoljen in da ne bo v službi razmišljal, kaj bo delal doma, da bo preživel.

Pred kratkim so v Vevčah odpustili večje število delavcev. Se lahko kaj takšnega zgodi tudi pri nas?

Upam, da se to ne bo zgodilo! Vendar pa ne vemo, kaj bo jutri. V Aeru še zdaleč ni takšna situacija kot v Vevčah. Na voljo imamo še nekaj časa, čeprav ne več veliko. Sindikat bo seveda vedno proti takšnim odločitvam. Vsi tisti, ki se bodo morebiti odločili za takšen korak morajo upoštevati, da je vsak delavec prišel v Aero zato, da bi si zagotovil eksistenco. Mnogi so tu preživeli 20 do 30 let, svoja najbolj plodna leta. Potem pa bi nekemu rekli, da ga tu ne potrebujemo več – to je dejansko nekaj najbolj groznega, kar se lahko zgodi temu delavcu.

Sindikat je življenjsko zainteresiran, to lahko razumete kot poziv vsem, da začnemo razmišljati o Aeru in podpirati nove investicije, zamisli in da kadrujemo takšne delavce, ki

nas bodo sposobni razvojno usmerjati. Sindikat mora obvezno zaščititi delavce, ker bi bil drugače kot organizacija delavcev in za delavce, brez smisla.

Kako ocenjujete poslovanje v prvem polletju?

V prvem polletju ni bistvenega odmika od poslovanja preteklih let in mislim, da je sedaj skrajni čas za rešitev proizvodnih težav v tozdu Kemija Šempeter. To slabo stanje je neprijetno tako za delavce tega tozda, ne morejo razumeti, da njihovo delo ne pri naša koristi, kot za delavce drugih tozdov. Treba je dati času čas in nekateri proizvodni premiki so že vidni, vendar pa morajo biti ti procesi hitrejši.

Kakšno je vaše mnenje o OD v Aeru, posebno še v primerjavi z drugimi DO?

Največja neumnost je, da se primerjamo z drugimi delovnimi organizacijami, saj bi morali živeti od svojih rezultatov. Na žalost pa sedaj to ni mogoče, saj je preveč administrativnih odločitev na višjih nivojih. Posledica tega je, da so ljudje manj zainteresirani za kakovostno delo. Delavec mora biti za svoje delo dobro nagraden.

Kakšno je stališče sindikata do ustanovitve industrijske trgovine?

Zaprosili smo poslovni svet za mnenje, da preuči vse možnosti in vidike za ustanovitev industrijske trgovine, saj so ljudje navdušeni nad to idejo. Morda je oblika sporna, vendar pa je potrebno najti način in obliko, da se ta ideja uresniči.

Kako to, da smo se odločili za ustanovitev športnega društva DO Aero?

Pobuda za ustanovitev je prišla iz športne sekcije in je povsem upravičena. 10 % delavcev v Aeru se ukvarja s športom in sedaj so organizirani in aktivni v sekcijah. Hkrati pa se pojavlja tudi problem financiranja, saj so vsako leto potrebe večje od materialnih možnosti, posebno pa je to vidno sedaj. Res je, da je športna sekcija največji porabnik sindikalnih sredstev, ki so sedaj omejena, saj smo več sredstev namenili za osebno porabo. Športno društvo ne bo le formalno, temveč bo poskušalo zagotoviti vir financiranja z namenom, da bodo naši športniki lažje in kakovostneje dosegali zastavljene cilje.

Kakšno je mnenje sindikata o hranilno kreditni službi?

Veliko očitkov leti na sindikat, češ da je le za ozimnico in nepomembne stvari. Ti očitki so upravičeni, ampak v interesu sindikata in ljudi je, da se začnemo ukvarjati tudi z drugimi, tehtnejšimi zadevami. Odziv ljudi na ustanovitev hranilno kreditne službe

je velik, vendar pa jih je treba res dobro obvestiti o vseh podrobnostih.

Morda kaj veste, kako so delavci preživeli počitnice v naših kapacitetah?

Po informacijah, ki jih imam, so naši delavci izredno zadovoljni z Lošinjem in vsi hvalijo urejenost doma. Tisti, ki so letovali drugje pa pravijo, da so cene visoke in vse večji je tisti krog ljudi, ki jim je pravi dopust vse bolj oddaljen. Odločiti se bomo morali za povečanje počitniških kapacitet, ker postaja to dejansko še edina možnost za dopust.

Jasna Rode

»Inovatorjem moramo posvetiti več pozornosti!«

pravi Angelca Hudej, naša sodelavka in referent za inovacije, ko sva se pogovarjali o inovacijah, o našem odnosu do inovatorjev (ki ni vedno najboljše), o inovatorjih in inovacijah v celjskih DO in nenazadnje tudi o razlogu mojega obiska pri Angelci Hudej, o priznanju, ki ga je prejela 27. junija na Dan samoupravljalcev. Naša sodelavka je prejela diplomu in nagrado za pospeševanje inovacijske dejavnosti. K čestitkam za dobljeno diplomu in nagrado se pridružujemo tudi v Uredništvu.

Kaj vam pomeni to priznanje?

Ta dela referenta za inovacije opravljam po službeni dolžnosti in mislim, da bi si v Aeru to nagrado zaslužil še kdo. Te nagrade sem zelo vesela in posebej pa še, če vemo, da jo podeljujejo šele nekaj let z namenom, da se razmahne in stimulira predvsem množična inventivna dejavnost. Mnogo je še naših sodelavcev, ki bi si takšne nagrade zaslužili, žal pa je v človekovi naravi to, da je težko napisati utemeljitve za nagrade in priznanja. Tudi na tem področju bi morala prevladovati konkurenca, da bi nagrade oziroma priznanja res dobili tisti, ki si jih zaslužijo.

Kje se nahaja naša delovna organizacija na področju celjske inovacijske dejavnosti?

V analizi občinske inovacijske dejavnosti za leto 1987 je naša delovna organizacija v ospredju. Predvsem na področju planiranih sredstev za inovacijsko dejavnost, po številu predlogov, po izobrazbeni strukturi in inovacijskem dohodku. Aero pa je na pr-

vem mestu v nadomestilih in tudi pravilnik je v primerjavi s celjskim gospodarstvom bolj stimulativen. Pri izplačilu gospodarske koristi pa smo na tretjem do četrtem mestu. Podobno je še po drugih delovnih organizacijah in dosegli smo neko raven množičnosti, vendar bomo morali dvigniti strokovno raven.

V Aeru je v polletju večje število inovacijskih predlogov, vsi ostali kavalci pa so slabši. V Medvodah pa je število inovacijskih predlogov manjše, vendar pa je gospodarska korist večja. Najti bo treba nove poti in inovacijsko dejavnost dvigniti na višjo strokovno raven.

Bi lahko potegnili kakšne vzporednice z urejenostjo inovacijskega področja v Aeru in celjskih delovnih organizacijah?

V Celju vsi poklicni referenti za inovacije, devet nas je, dobro sodelujemo, izmenjujemo izkušnje, tako da so si podobni tudi pravilniki; razlikujejo se le po panogah. Pri svojem delu se vsi srečujemo s podobnimi problemi (neažurnost, zavist ...), čeprav ponekod dosegajo že kar dobre rezultate. Največ težav je pri izračunavanju nadomestil in tudi pri nas je izračunavanje nadomestil dolgotrajno in težavno. Zanimivo je, da se zatika pri zneskih, ki so višji kot 100 starih milijonov. V Aeru to lestvico sprotno (vsako leto) revaloriziramo in med celjskimi delovnimi organizacijami smo eni redkih, ki to počenjamo. Sodelovanje z referenti za inovacije v Celju je dobro, slabo pa je, da se o inovacijah vedno pogovarjamo le eni in isti ljudje. Premalo se v delo na tem področju vključujejo novi sodelavci. Mnogo jih pozna naslednji podatek, da je zaposlenih več referentov za rekreacijo kot pa za inovacije.

Na RAST JU 1988 ste inovatorji v okviru Občinske raziskovalne skupnosti Celje nastopali skupno. Kako to, da ste se odločili za takšno potezo? Kakšne so izkušnje s sejma?

Celjske delovne organizacije so na RAST JU prisotne že več kot 10 let. Referenti za inovacije smo se na sejm spoznali, začeli izmenjavati vtise in izkušnje. Žal nam je bilo, da smo bili tako prostorsko raztreščeni, različna pa je bila tudi kakovost razstavnega prostora. Zato smo se odločili, da se povežemo in tudi nastopimo na tej razstavi skupno (prostor, skupno ime). Organizator je skupni nastop poogjeval s pokroviteljstvom in Občinska raziskovalna skupnost Celje je pogodbo tudi podpisala. Na prejšnjih razstavah nismo vključevali mladih inovatorjev, sedaj pa že drugo leto vključujemo tudi mlade (Srednja tehniška šola Maršal Tito in OŠ 1. celjske

čete), ki si to nedvomno zaslužijo. Vzgoja in usmerjanje mladih sta zelo pomembna. Premalo se zavedamo, da se inovator ne rodi, temveč vzgoji.

Izkušnje in vtisi iz RAST JU so dobri in menim, da je skupno nastopanje nedvomno dobra oblika sodelovanja in racionalizacije (manj prevoza, manj prisotnih...). Mnogo stvari se še da izboljšati in referentje bomo morali začeti razmišljati tudi v tej smeri.

Pol leta je za nami, kaj bi lahko rekli za Aerove inovatorje? Kakšne so razlike z lanskim obdobjem?

Lahko rečemo, da je situacija podobna kot lani. Po letni skupščini DIATI smo razdelili nekaj nalog (objavljamo jih v okvirčku, op. avt.) in to z namenom, da bi razmere spremenili na boljše. Pravilnik potrebuje spremembe, morali bi iti v kakšno širšo akcijo in podobno. Že nekaj let ugotavljamo isto stanje, na žalost pa še ni pravih rezultatov. Živimo v času, ko je zelo težko doseči kakšne večje premike. Na račun boljšega in iznajdlivejšega dela prihranimo delovni organizaciji mnogo sredstev.

Na katerih področjih se pojavlja največ težav?

To kar bom povedala, je že zelo staro dejstvo: največ težav je pri izračunavanju gospodarske koristi. Tu se problemi kar vrstijo in izgleda, da se bodo še nadaljevali. Vemo, kaj dela inflacija in zneski bodo čedalje višji in več bo tudi odklonilnih ravnanj. Takšni problemi imajo svoje korenine v preteklosti in zato se na delavskih svetih le težko dopove delegatom, zakaj inovator prejema visoko vsoto za svoje delo, ne glede na to, da imamo od tega koristi vsi. Inovatorje bi morali za njihovo delo še nagrajevati, ne pa jih ovirati. Da bi bilo manj nerazumevanj, bi morali pravilno in pravočasno predstavljati nove predloge, v tozdihi pa bi morali pri osebnih dohodkih uvesti tudi kategorijo inovativnosti. Ne vemo še, kako bi to dosegli, nedvomno pa bi to pripomoglo k spremembi miselnosti.

Kakšna je kakovost vseh predlogov inovatorjev?

O kakovosti na inovacijskem področju le težko govorimo, že nekaj let je večina predlogov koristnih predlogov, to pa še niso inovacije, imamo pa precej dobrih tehničnih izboljšav z gospodarsko koristjo. Pred leti se je že precej delavcev s VII. stopnjo izobrazbe pojavljalo med inovatorji, danes so med njimi ostali le še posamezniki. Najpogostejše so med avtorji predlogov kvalificirani delavci, premalo pa je med njimi avtorjev z višjo in visoko šolo. V tozdu v Medvodah imajo manj inovacij, precej inovatorjev in visoko gospodarsko korist. To so dosegli s teamskim delom in iskanjem tega z namenom, da bi tozdu prihranili sredstva. Na področju inovacij so našli pravo pot in to se jim obrestuje. Pri izračunavanju gospodarske koristi nimajo težav, izobrazbena struktura je ugodnejša in od naših sodelavcev v Medvodah bi se lahko marsikaj naučili.

Kako po drugih delovnih organizacijah pridobivajo inovatorje?

Društvo inženirjev in avtorjev tehničnih izboljšav (DIATI) vključuje v svoje okolje tudi inovatorje in to je pomembna oblika vključevanja in organiziranja inovatorjev. Podobno je tudi po drugih delovnih organizacijah (Železarna Štore, Emo, Cinkarna, Libela...). Pomen pri delu DIATI in vključevanju inovatorjev ima tudi vodstvo društva, ki lahko s svojim delom pritegne mnogo inovatorjev. Trdim, da je največja motivacija za inovatorje redno izplačana in zadostna višina denarnega izplačila. Izhajati moramo iz dejstva, da danes inovatorji dobivajo le majhen del. Problem predstavljajo tudi enkratna nadomestila brez izračuna gospodarske koristi in le-ta ne dajejo zadovoljivega učinka. Vsak predlog se da ovrednotiti, za to je potrebno zbrati podatke, voljo in vložiti nekaj dela v izračunavanje.

Kako bi lahko spremenili miselnost večine, ki inovatorjev ravno ne vzpodbujajo?

Dokler se nisem začela ukvarjati s področjem inovacij, se z njimi nisem veliko ukvarjala, niti nisem veliko vedela o tej dejavnosti in sem jo jemala »postrani«. Nekaj skritiziramo in pustimo, da se s tem področjem ukvarja nekdo drug, to je značilnost našega odnosa do tega področja. Vzrok temu je v premajhnem poznavanju področja inoviranja, mnogo stvari je napisanih prestrokovno, v njih se ne znajdemo, niti se nam s tem ne da ukvarjati.

V preteklosti smo delali napake in to se pozna še danes, saj je napačno, kar na pamet soditi o tem in le po vrsticah v Informacijah ocenjevati. Vča-

sih so ocene dela inovatorjev res krivične, namesto da bi jih sodelavci vzpodbujali. Na voljo imam vse podatke in dogovorili smo se tudi z IO OO ZS, da se bomo začeli o inovatorjih in inovacijah resneje pogovarjati.

Jasna Rodé

Nekaj poudarkov s 6. redne seje izvršnega odbora DIATI Aero Celje:

V DO Aero moramo čimprej pristopiti k pripravi aktivnosti za PRENOVO inovacijske dejavnosti, s katero želimo doseči:

- poleg množične inovacijske dejavnosti enakovredno spremljanje profesionalne inovacijske dejavnosti;

- kot obliko oz. del inovacijske dejavnosti enakovredno spremljati in obravnavati krožke za izboljšanje kakovosti;

- obveznost razpisovanja odprtih problemov s ciljem zagotoviti boljše gospodarjenje, usmerjanje inovacijske dejavnosti, vključevanje višjestrakovnega kadra, večji odziv, boljše kvaliteto inovacijskih predlogov, uspešnejše delo strokovnih komisij, ustrežnejši odnos do inovatorjev, itd.

SKLEP:

Pristopiti moramo tudi k vsebinskim spremembam oz. dopolnitvam Pravilnika o inovacijah in Pravilnika o delitvi sredstev za OD in skupno porabo:

- vnesti vse spremembe, ki jih pogojuje in izhajajo iz realizacije PRENOVE;

- inovacijski dohodek spremljati ves čas trajanja uporabe inovacije in ne samo za čas, ko se avtorju obračunava nadomestilo?

- nagrajevanje vseh smiselnih inovacijskih predlogov ne glede na realizacijo oz. finančno korist.

Skupaj s Konferenco osnovnih organizacij ZS DO Aero in ustreznimi strokovnimi službami DO organizirati posebno akcijo, z namenom vzpodbuditi in motivirati čim širši krog zaposlenih k oblikovanju in prijavljanju idej za izboljšanje delovnega okolja, proizvodnje ipd.

Pristopiti k ustreznim spremembam Pravilnika o podeljevanju priznanj in nagrad inovatorjem, ker ugotavljamo, da določila ne ustrezajo več v celoti oz. ne predstavljajo zadostnega motiviranja za delo na inovacijskem področju.

NOVA CELOSTNA PODOBA AERA IN RAZVOJ NAŠIH DEJAVNOSTI

KEMIJA	GRAFIKA	PAPIR
65 let AERA	200 let tiskarstva	
1923–1940 Tovarna anilinskih barv in kemičnih proizvodov Vili Brauns	1788 Tiskarna Celje ustanovitelj ljubljanski tiskarnar Eger	1763 začetek ročne izdelave papirja
1946 z odlokom vlade LRS tovarna tekstilnih barv in kemičnih izdelkov	1945 Tiskarna družbe sv. Mohorja	1865 začetek strojne izdelave papirja
1947 Tovarna Aero	1949 Celjska tiskarna	1868 C. KR. privilegirana mehanična vevška tovarna papirja in barvnega lesa
	1959 Časopisno podjetje Celjski tisk	1870 Leykam – Josefsthäl d. d. za papirno in tiskarsko industrijo v Gradcu
	1966 Grafično podjetje Celjski tisk	1920 Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, d. d. v Ljubljani
		1941 Združene papirnice Celulozna tovarna Goričane (nemška okupacija)
		1945 Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode, d. d. Celulozna tovarna Goričane
		1947 Papirnica in tovarna celuloze Vevče Goričane
		1950 Tovarna celuloze in pinotana Goričane, Medvode
		1954 Celuloza Medvode
		1962 Tovarna celuloze in papirja Vevče Medvode in pozneje Združene papirnice Ljubljana
		Tovarna celuloze Medvode s. o. p. o.
1970 Tovarna Aero	1970 Grafično podjetje Cetis	1970 Tovarna Celuloze Medvode
1971 aero kemična in grafična industrija, Celje	23. 12. 1971 združitev Aero, Cetis	
1973 aero kemična, grafična in papirna industrija Celje		1. 5. 1973 združitev Aera in Tovarne celuloze Medvode

OBDOBJA RAZVOJA REPROVERIGE AERA KEMIČNE, GRAFIČNE IN PAPIRNE INDUSTRIJE

- ... do leta 1971
Obdobje rasti posameznega člana reproverige
 - 1923 – predelava kemije 65 let
 - 1788 – tiskarstvo 200 let
 - 1763 – ročna izdelava papirja
 - 1865 – strojna izdelava papirja
 - 1890 – celuloza
- od leta 1971 do leta 1974
Obdobje nastanka reprodukcijske verige kemične, grafične in papirne industrije
 - 23. 12. 1971 združitev Aero – Cetis
 - 1. 5. 1973 združitev Aero – Tovarna celuloze Medvode
- od leta 1974 do leta 1986
Obdobje intenzivne investicijske dejavnosti
- od leta 1986 ...
Obdobje kakovostnega tehnološkega razvoja in tržne usmerjenosti

DEJANJA SO SADOVI... BESEDE LE LISTJE

- Tradicija / Zaupanje
- Združeni smo močnejši
- Z znanjem osvajamo novo
- Brez nas ne gre

Tržne zakonitosti pomenijo tudi oster konkurenčen boj, kjer komuniciranje igra izredno pomembno vlogo. Delovna organizacija, ki želi komunicirati z različnimi javnostmi mora imeti jasno izraženo identiteto (zgrajeno osebnost).

Aero je kemična, grafična in papirna industrija povezana v enotno reprovigo, ki je usmerjena na področja kot so: informiranje, komuniciranje, zaščita in embalaranje proizvodov, vzgoja, izobraževanje in prosti čas. Poznanost Aera identificirajo naslednji atributi: strokovnost, inovativnost, resnost, poslovnost, tehnološka prodornost, velikost.

Temeljnega pomena za vsako poslovno strategijo je koordinacija lastne prisotnosti na trgu, kar pa seveda pomeni tudi koordinacijo lastne identitete.

V Studiu marketing Delo smo v ta namen opravili študijo »Aero in njegovi proizvodi v očeh različnih javnosti«. Na osnovi izsledkov te študije je prišlo do skupne odločitve DO Aero in SM Delo, da se oblikuje nova celostna podoba vidnih komunikacij Aera.

Kaj je celostna podoba?

Definicij je več, vendar bi vse lahko zreducirali na naslednji imenovalec:

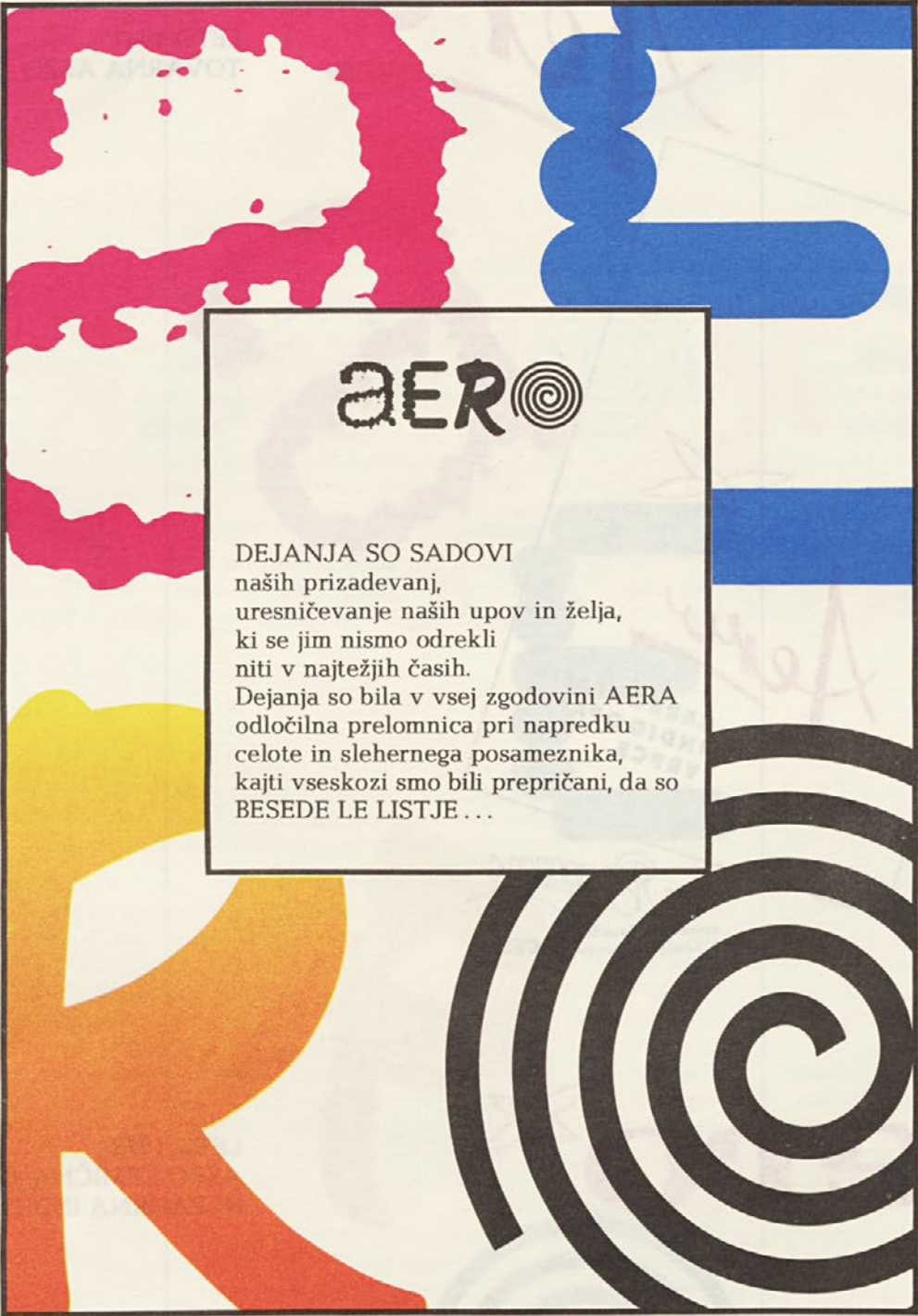
»Celostna podoba izraža skupne cilje vseh delov organizacije. Kumulativni efekt. Intenzivna pojavnost. Večja verodostojnost. Večja moč prepričljivosti. Bolj uspešno delo.« (Wolfgang Schmittel, Corporate design international – ABC Edition Zürich).

Celostna podoba je podoba delovne organizacije v najširšem smislu: tržni odnosi, izdelek, kadrovska politika, administracija, arhitektura, notranja oprema, odnos do potrošnika, standard zaposlenih in ves spekter komuniciranja od TV oglasa, preko embalaže in oglasov v tiskanih medijih, do razstavnih prostorov na sejnih.

Kadar govorimo o celostni podobi vidnih komunikacij, govorimo o transformaciji vsega naštetega v likovno govorico, kar je za delovno organizacijo izjemnega pomena. Urejeno in usmerjeno pojavljanje opredeljenih likovnih struktur na različnih komunikacijskih sredstvih, hitro in poglobljeno urejajo zaželeno predstavo o delovni organizaciji in njenih izdelkih pri potrošnikih in poslovnih partnerjih doma in v svetu, povečuje psihološko vrednost izdelkov. Še posebej pomembno je dejstvo, da se z urejeno celostno podobo vizualnih komunikacij kaj hitro poistovetijo tudi delavci v sami delovni organizaciji, kar pomeni, večjo motiviranost pri delu in pripadnost kolektivu. Investicija v »izgradnjo« celostne podobe poveča moč komuniciranja in že to močno racionalizira sredstva namenjena tržnim komunikacijam.

Predstavljamo vam nov logotip (besedni znak) – simbol Aera. To je osnovni element celostne podobe, ki bo v kratkem zaživela povsod okoli nas. Z njo se bomo srečevali vsak dan na televiziji, časopisih, prevoznih sredstvih, dopisih, plakatih in izdelkih Aera, brez katerih si sodobnega življenja ne moremo zamišljati.

Jani Bavčer
kreativni direktor
Studio marketing Delo

aERO

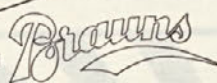
DEJANJA SO SADOVI
naših prizadevanj,
uresničevanje naših upov in želja,
ki se jim nismo odrekli
niti v najtežjih časih.
Dejanja so bila v vsej zgodovini AERA
odločilna prelomnica pri napredku
celote in slehernega posameznika,
kajti vseskozi smo bili prepričani, da so
BESEDE LE LISTJE...

LETO 1947
TOVARNA AERO

KARBONPAPIR
INDIGOPAPIR
VRPCE

VILIM
tvornica anilinskih boja
i kemijskih proizvoda **CELJE**

aero

LETO 1973
AERO KEMIČNA, GRAFIČNA
IN PAPIRNA INDUSTRIJA

aERO

LETO 1988
AERO KEMIČNA, GRAFIČNA
IN PAPIRNA INDUSTRIJA

aER©

aER© aER©

aER© aER© aER©

Ideja = razvoj = napredek
= ideja = razvoj = napredek

= strokovnost
inovativnost
resnost
poslovnost
tehnološka prodornost
raznolikost

V Aeru smo se odločili za novo celotno podobo. Sprememba se ujema s spremembami, ki smo jim priča v gospodarstvu in tudi s težnjami celotne družbe.

Bistvo sprememb in hotenj je večja tržna naravnost. Odločilnega pomena sta tržišče in seveda potrošnik.

Za takšno naravnost smo se torej odločili tudi v Aeru.

Seveda je deklarativna odločitev premalo. Mislim, da je treba na vse možne načine poudarjati nujnost tržne naravnosti in spreminjati tudi miselnost vseh delavcev v Aeru. Če želimo doseči zastavljene cilje, moramo biti pri našem delu bolj inovativni, tehnološko prodornejši, strokovnejši... Le tako bomo lahko zadovoljili tudi bolj zahtevne kupce.

Naš novi znak ima vse elemente naštetih atributov. Prepričan sem, da je nova celotna podoba prišla ob pravem času, čeprav je bila načrtovana že pred leti.

Spremenjena zunanja podoba hkrati z grafičnimi elementi jasno simbolizira različnost naših dejavnosti.

Nenazadnje vidim v novi celotni podobi tudi prisposodobu, ki bi jo lahko označil takole: navada je, da si ob obletnici ali prazniku kupimo novo obleko. In če se spomnimo, da letos mineva 200 let od začetka tiskarstva in 65 let od začetkov kemične proizvodnje v predhodnici Aera, je prav, da smo »zamenjali obleko«.

Zvone Hudej
glavni direktor
DO AERO

Team za Celotno podobo Aera smo imenovali na 14. seji Razvojnega sveta, v decembru 1983, z nalogo, da organizira izdelavo Celotne podobe Aera na naslednjih elementih: osnovno vizualno razpoznavno sredstvo DO Aero v sredstvih komuniciranja s tržiščem, na poslovnih tiskovinah in embalaži.

S predstavitvijo novih vizualnih elementov identitete delovne organizacije, od katerih je nov črkovni zapis imena Aero (logotyp) bazični element na področju grafičnega oblikovanja, končuje team v skladu s smernicami Poslovnega oziroma Razvojnega sveta osnovno nalogo. Logotyp pa je samo eden izmed elementov za obvladovanje dejavnosti in komuniciranja znotraj delovne organizacije oziroma komuniciranja med DO in okoljem, poleg vodilne misli (poslovne strategije) DO, prostorskega in industrijskega oblikovanja ter poslovnega kodeksa. S tem je že nakazano, da logotyp sam ne predstavlja t. i. celotne podobe ali značilnega stila, ki je sklop usmerjenih, vodenih in načrtovanih večplastnih komunikacijskih procesov internega in zunanjega značaja. Celotna podoba se izraža v vseh dejavnostih in z različnimi sredstvi ob pogoju, da z informiranjem in izobraževanjem vzpostavimo akcijsko, moralno in strokovno enotnost znotraj podjetja, da se ves kolektiv identificira s programom celotne podobe, da vsak posameznik deluje na svojem področju v skladu z vodilno mislijo in upošteva sprejeta pravila komuniciranja in poslovanja. Posredno s tem tudi subjekte iz zunanega okolja prisilimo k spoštovanju načel obnašanja do DO. Program celotne podobe ali značilnega stila pa je, kot že povedano, dolgoročen in kontinuiran proces oziroma fizično in časovno opredeljena akcija, ki nenehno raste po fazah in se razvija z DO. Od pripravljalne oz. izhodiščne faze v kateri se koncipira vodilna misel, program in elementi celotne podobe, preko razvojne faze z idejnimi projekti posameznih sklopov elementov preko prelomne faze, kjer se predstavi, ovrednoti, vskladi in verifikira idejni projekt ter izbere operativne nosilce.

V prehodni fazi, v kateri lazno načrtujemo, testiramo in verifikiramo standarde za posamezne sklope elementov celotne podobe ter nadzorujemo in planiramo prehod od starih elementov identitete na nove in končno do zadnje faze, ki je že faza kontinuiranega dela z izvajanjem tekočih nalog, vsklajevanjem, nadzorom, ukrepanjem, preverjanjem in prilagajanjem sistema v skladu z razvojem delovne organizacije. To je pa že druga tema, o kateri nas še čakajo odločitve.

Jelisaveta Podgornik,
vodja teama za
Celotno podobo Aera

Za ideje ne sme zmanjkati časa

ANTON GROBLER IN PETER ČETINA sta prejela nagrado in priznanje INOVATOR OBČINE ŽALEC 1987. Anton Grobler in Peter Četina, sta naša sodelavca iz tozda Kemija Šempeter, ki sta se skupno lotila uresničevanja svojih idej. In to ne prvič. Nagrado in priznanje INOVATOR OBČINE ŽALEC za leto 1987 sta prejela za izdelavo cevnega (strižnega) mešala za h glavnemu nanosu impregnacijskega stroja S-3.

Naša sodelavca sta nam predstavila tudi problem pri izdelavi selotejpa na stroju S-3. Vmešavanje lepila prej ni bilo popolno, tako da je bil nanos lisast, velik izmet in te težave so se vrstile 5 let. Rešitev težav bi predstavljalo dodatno cevno mešalo, ki bi bilo prirejeno lepilu. Idejo sta naša sodelavca skupaj premlela in jo tudi realizirala. Po njunih načrtih so v vzdrževanju izdelali prototip, ki sta ga še dopolnila in sedaj že dve leti deluje.

In v čem je prednost novega mešalca? Ostala mešala za lepila delujejo na drugem principu, zato sta z novim imela tudi nekaj prostorskih težav. Z novim mešalcem so preprečili vsedanje rjave barve oziroma dosegli so boljšo porazdelitev pigmenta v lepilnem premazu. V mešalu tudi ni smelo biti nič upora, saj je pogon v področju, kjer so bencinski hlapi.

Sedaj že dve leti brez problemov nanašajo barvo in lepilo na folije, tako da je krep zaščitni trak sedaj že enake kakovosti kot italijanski. Manj pa je tudi reklamacij in sedaj prihranijo 150 metrov 1,5 metra široke folije.

In kako okolica gleda na delo inovatorjev?

Okolica, v kateri naša sodelavca delata, je na inovatorje navajena, saj je približno polovica delavcev inovatorjev. Posebno pa je treba vzpodbujati inovacije delavcev, skratka vseh tistih, ki delajo na strojih. Seveda pa je prisotna tudi zavist... Anton Grobler in Peter Četina menita, da so denarna nadomestila inovatorjem zanemarljiva. Pogosto pozabljamo, da so zaradi inovacij in koristnih predlogov vidni mnogi uspehi, izboljšani so delovni pogoji, tehnologije, manj je reklamacij... Naša sodelavca sta oba člana strokovnih komisij in zavedata se, da je ocenjevanje predlogov včasih dejansko težko.

Za vnaprej bi se morali konkretneje dogovoriti, kaj je delavčeva delovna dolžnost in kaj so inovacije. Na področju inovacij bi moral bolj intenzivno delati tudi strokovni kader. Približno na pol leta bi morali strokovnim komisijam predložiti tehnološke, organizacijske ali proizvodne probleme pri delu. Imenovali bi team za rešitev teh problemov in težav, tako da bi jih reševali na višjem in strokovnem nivoju. V drugih DO to že uresničujejo in rezultati so tudi vidni. Ustrezno bi morali tudi nagradjevati inovatorje, tiste, ki predlagajo, izvajajo, uresničujejo in podobno.

Ko sem Antona Groblerja in Petra Četina prosila, če ju lahko fotografiram, sta mi dejala, da ju sodelavci poznajo in da slikanje ni potrebno. Upam, da ju bo tale krajši prispevek o njunih idejah in delu vsaj malo predstavil. Zaželimo jima še veliko uspeha pri njunem nadaljnjem delu in naj zaključim z njuno mislijo: »Ideje so še in ko se problem bolj jasno pokaže, se še bolj zagnano lotiš dela!«

Jasna Rodé

Barbara Kveder

Metka Strašek

Martina Ograjenšek

Katja Hladnik

Počitnice brez denarja so muka...

Počitnice so najlepši del pouka, vsaj tako pravijo. Mnogi učenci in dijaki pa so se odločili, da bodo del svojega najljubšega pouka prebili v delovnih organizacijah. Zakaj so se odločili za delo, pa so povedali sami:

BARBARA KVEDER gre septembra v 3. letnik srednje zdravstvene šole. Denar, pravi, bo porabila za knjige, doma pa bi ji bilo brez dela dolgčas. Barbara je povedala, da je delo v kurirski službi zanimivo in da hitri mine. Že drugič je v Aeru, tako da Aero po-

zna, meni pa tudi, da je letošnja nagrada boljša kot lanska. Barbara je še povedala, da se skoraj vsi njeni vrstniki med počitnicami zaposlijo, saj je potrebno za knjige odšteti že pravo bogastvo.

METKA STRAŠEK hodi v 1. letnik VEKŠ in za delo med počitnicami se je odločila za to, ker nima štipendije, poleg tega pa bi ji bilo v treh mesecih počitnic dolgčas. Z delom je zadovoljna, ravno tako pa z nagrado. Jutranje vstajanje ji je delalo težave le en teden, potem pa se je navadila. Že od osnovne šole naprej je na praksi in enkrat je že bila v Aeru, tako da je dobila vtis o naši delovni organizaciji. Tudi njeni sošolci, približno polovica, se odločajo za delo med počitnicami, de-

Borut Majcen

Greta Vodusek

Marjeta Vodončnik

nar pa največkrat namenijo za knjige.

MARTINA OGRAJENŠEK bo v septembru začela obiskovati 2. letnik srednje družboslovne šole – administrativne smeri. Za delo med počitnicami se je odločila za to, ker denar rabi za šolo. Šolske potrebščine so drage in denar ji bo tako prišel kar prav. Delo v PIS ji je všeč, ob delu pa lahko uporablja še znanje iz šole in tako da si je pridobila kar nekaj izkušenj. Jutranje vstajanje ji ni delalo preglavic, pravi pa, da je v šoli napornejše, saj mora biti vsak dan dobro pripravljena.

KATJA HLADNIK bo v oktobru začela študirati na Pedagoški akademiji v Mariboru. Za delo v delovni or-

ganizaciji med počitnicami se je odločila zato, da bi zaslužila, saj je študentsko življenje drago. V Aeru je že četrto leto, prej je bila že trikrat v tozdu Kemija Celje, za pisarniško delo pa ne bi bila navdušena, saj delo ni tako kreativno.

BORUT MAJCEN bo v septembru začel obiskovati 3. letnik srednje ekonomske šole, v Aeru pa je na obvezni praksi, saj je naš štipendist. Glede dela pravi, da ga je veliko in da mu ni dolgčas, saj v času dopusta dela ni manj. Denar ne bo namenil za nobeno konkretno stvar, uporabil ga bo sproti in za šolo. Borut tudi pravi, da bi mu bilo v dveh mesecih počitnic že dolgčas, tako da počitniška praksa le ima svoj namen. Povedal je tudi, da večinoma vsi sošolci čez počitnice opravljajo razna dela in prislužijo kaj denarja.

GRETA VODUŠEK je končala srednjo ekonomsko šolo. Za delo v počitnicah pa se je odločila, zato, ker ni dobila službe. Denar, ki ga bo zaslužila, pa ji bo služil za žepnino do takrat, ko bo dobila službo. Prve dni ji je bilo malo dolgčas, sedaj pa ima več dela in ji 8 ur hitro mine. Jutranje vstajanje ji ne dela težav, saj ga je bila navajena že od prej. V Aeru je že drugič, lani je bila v Trzinju, tako da Aero pozna, še več pa je o Aeru izvedela iz internega glasila.

MARJETA VODONČNIK bo septembra začela obiskovati 2. letnik srednje trgovske šole. Prvič je na praksi med počitnicami in za delo se je odločila, ker jo je to zanimalo in ker bi si rada zaslužila nekaj denarja. Zgodnje vstajanje ji dela nekaj težav, vendar pa je delo zanimivo in izkušnje ji bodo pomagale pri nadaljnjem šolanju. Marjeta pa tudi pravi, da je delo praktikantov koristno, posebno v času dopustov.

Jasne Rode

Zanimanje za počitniško delo je letos veliko

Čeprav je na ta način generacija mladih, predvsem srednješolcev, oropana za brezskrbne počitniške dni je bilo povpraševanje po počitniškem delu letos veliko večje kot lani, tako da smo morali kar nekaj mladih odkloniti. Nekateri so bili bolj, drugi manj navdušeni nad počitniškim delom, povedali so nam:

POLONA VEBER – učenka II. letnika srednje upravno-administrativne šole:

»Za počitniško delo sem se odločila zato, da bi se seznanila z delom, ki ga bom verjetno opravljala čez dve leti, ko bom, upam, uspešno končala šolanje.

Denar bom porabila za nakup šolskih knjig, saj je pri treh srednješolcih to za mamno veliko finančno breme.«

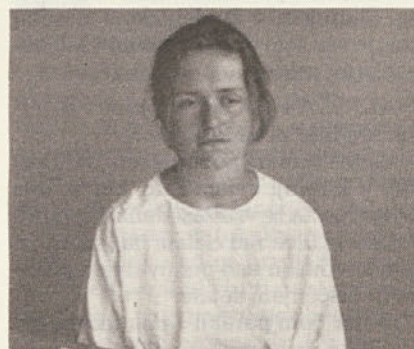
NATAŠA PELKO – učenka srednje družboslovno jezikovne šole, III. letnik:

»V tovarno sem prišla delat predvsem zaradi bližine pa tudi v pisarni nisem še nikoli delala, vendar bi se na osemurno pisarniško delo zelo težko navadila.

Denar bom porabila predvsem za šolo.«

ANA ZIHERL – učenka srednje ekonomske šole, III. letnik, v Kranju:

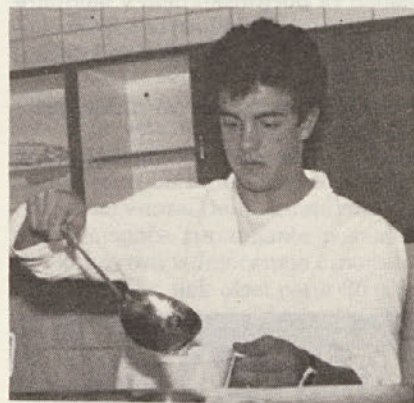
»Dosedaj med počitnicami še nisem delala. Sem štipendist tovarne in ker v Kranju, kjer stanujem, počitniškega

Polona Veber

Ana Zihel

Aljoša Fijavž

dela ni lahko dobiti, sem se odločila za delo v tovarni. Delam v tajništvu komercialnega sektorja, delo je dovolj razgibano, vedno prihajajo stranke, različni ljudje k vodji komercialnega sektorja. Moje delo obsega fotokopiranje ter druga zahtevnejša dela, ki jim sama vedno nisem kos, vendar mi sodelavka rada pomaga. Delo mi je všeč in se dobro počutim.

Denar bom porabila predvsem za počitnice, šla bom v hribe in na morje, upam, da mi bo še kaj ostalo za deset dnevni maturantski izlet po Jugoslaviji.

MARJANA STRLE – absolvent I. stopnje elektro fakultete smer računalništvo:

»Letos delam že drugo leto pri vas v obratu družbene prehrane. Lani so bili z mojim delom zadovoljni, zato sem zopet prišla. Na delo sem se že navedla, zato se mi ne zdi pretežko, ne morem pa reči, da je lahko. Omeniti pa moram, da s plačilom nisem zadovoljna. Stanujem v študentskem naselju kjer je vse zelo drago, zato mi vsak denar prav pride.«

ALJOŠA FIJAVŽ – vpisan v II. letnik srednje pedagoške šole:

»Letos sem na počitniškem delu prvič. V kuhinji delam zato, ker so bila druga mesta že vsa zasedena. Pri pultu v času malice rad delam čaj, manj pa sem navdušen nad pomivanjem posode in čiščenjem solate.

Denar bom porabil za na morje, ostalo bom prihranil za nakup motorja, seveda če bodo starši prispevali večino.

KATARINA ZUPANC – učenka I. letnika srednje zdravstvene šole:

»Za moje počitniško delo je poskrbel oče, ki je zaposlen v tovarni. Delo mi je še kar všeč, vendar bi raje delala v pisarni ali kjer drugje. Od vseh del v kuhinji pa je najbolj neprijetno opravo pomivanje posode. Kako bom porabila zaslužen denar še ne vem, verjetno ga ne bo problem zapraviti.«

GREGOR TRTNIK – učenec kemijske srednje šole, I. letnik:

»Ker sem štipendist tovarne, sem se odločil za počitniško delo v laboratoriju. Delo mi je všeč, saj se tako seznanjam z delom, ki me čaka po končani šoli.

Denar bom porabil za morje, ostalek pa za šolo.«

Cveta Robas

Računalniško podprto spremljanje kakovosti papirjev

(Nadaljevanje iz 6. številke)

3. del

Obravnava off-line spremljanja kakovosti na papirnem in premaznem stroju s kratko razlago uporabljenih statističnih metod

Spremljanje kakovosti

Vse bolj zahtevne tehnologije predelave papirja silijo papirničarje v prenovi proizvodnje papirja in učinkovito spremljanje proizvodnje. Zato smo se odločili za:

- spremljanje procesa s procesnim računalnikom (on-line)
- spremljanje kakovosti papirja z osebnim računalnikom (off-line).

»Off-line« spremljanje kakovosti

(A) Kontrola kakovosti:

Še vedno se pojavlja vprašanje, kaj z meritvami, ki jih procesni računalnik ne spremlja, to je z meritvami, ki jih delamo v laboratoriju, zbiramo v raznih merilih instrumentov itd. Obdelane meritve nam bodo pokazale napake, ki so še skrite ob pogledu na neurejene podatke. Analize bodo omogočile izhodni kontroli pravilno oceno kakovosti papirja in preprečile, da bi neustrezen papir prišel do kupca. Kupca bomo lahko z željenimi podatki obvestili o kakovosti, ki jo je/bo prejel itd. Vemo, da potrebujemo za naslednjo izdelavo enake kakovosti čim več podatkov, da bomo lahko izdelali vsaj podobno kakovosten izdelek. Urejeni in obdelani podatki nam omogočajo ne le ponovitev kakovosti, temveč tudi neprestano izboljševanje. Kontinuirano zbiranje podatkov samo prek procesnega računalnika ni ravno najboljša pot zato, ker množice neobdelanih podatkov ne potrebujemo, ker merjene podatke procesni računalnik že obdelava po tamburjih in ker je ob vsem tem merjeno število parametrov procesnega računalnika omejeno. Ročno vnašanje dodatnih meritev v procesni računalnik, shranjevanje le-teh in statistične obdelave pa niso namen procesnega računalnika, zato smo se lotili izdelave programa za družino osebnih računalnikov IBM-PC oz. kompatibilcev.

V IBM-PC računalnik vnašamo vse meritve, ki jih želimo statistično obdelati, vključno z meritvami iz procesnega računalnika, ki jih je le-ta obdelal po tamburjih.

(B) Izbor mikroračunalnika IBM-PC/XT/AT:

Med mikroračunalniki je trenutno najbolj razširjen računalnik IBM-PC/XT/AT, ki ga lahko smatramo kot standard.

Računalnik PC običajno deluje samostojno ali povezan v mrežo, uporaben pa je tudi kot terminalska enota večjega računalnika. Za PC namreč obstaja ustreznna programska oprema, ki emulira nekatere najbolj razširjene video terminale (npr. VT 100 ali VT 220). Dodaten razlog pri izbiri mikroračunalnika tipa IBM-PC je tudi dejstvo, da je zanj na voljo obilica splošnih programskih orodij, ki so dovolj razširjena in zato lahko dostopna. Mednje sodijo npr.: Lotus 123, VisiCalc, Framework (diagrami, preglednice in grafika), dBASE III PLUS (podatkovne zbirke), AutoCAD (računalniško podprto konstruiranje), WORDSTAR (urejevalnik besedila) itd., ki papirničarjem pomagajo pri obdelavi podatkov, pisanju poročil itd.

Poleg navedenih programov pa papirničarji potrebujemo še programe, ki so pisani tako, da nam čimbolj racionalno in z minimalnim računalniškim znanjem omogočajo vpogled v kakovost naše proizvodnje in papirja. Ti programi so npr. obdelava kakovosti vhodnih surovin, obdelava kakovosti papirjev, izdajanje delovnih nalogov proizvodnji, razrez papirja, odvodnjavanje na situ papirnega stroja ipd.

Za proizvodnjo in kontrolo papirja je mikroračunalnik PC verjetno najboljša odločitev, saj omogoča samostojno reševanje »drobne problematike«, ki je povezana s proizvodnjo papirja. Za razreševanje informacijske problematike na ravni tozda potrebujemo večji miniračunalnik, PC pa v tem primeru lahko uporabimo kot terminal, seveda, če je to potrebno.

(C) Pregled uporabljenih statističnih obdelav:

Prednost statistične metode pri obdelavi množice meritev je v možnosti nadomeščanja subjektivnih interpretacij le-teh, s popolnoma objektivnimi kriteriji.

Statistična metoda ne povečuje točnosti merne metode, ampak nudi možnost učinkovitejšega izražanja v obliki določenih verjetnosti, to je zaključkov, ki izhajajo iz meritev.

Če pri preizkušanju določene lastnosti merila opravimo neskončno število meritev, potem se posamezne izmerjene vrednosti porazdele okoli srednje vrednosti vseh meritev po kriteriju, ki ga imenujemo Gaussova ali normalna porazdelitev.

Parametri normalne porazdelitve so:
 – Aritmetična sredina: to je parametar centralne težnje vrednosti in je povprečje vseh individualnih vrednosti. Dobimo jo tako, da vsoto vseh vrednosti iste analize delimo s številom meritev.

$$\bar{x} = (1/n) \sum_{i=1}^n x_i$$

$\bar{x}$ = aritmetična sredina
 n = število meritev
 x_i = individualna vrednost

– variacijski razmak R : To je razlika med največjo in najmanjšo odčitano vrednostjo.

$$R = x_{\max} - x_{\min}$$

$x_{\max}$ = največja vrednost
 $x_{\min}$ = najmanjša vrednost

– Varianca in standardni odklon – Najboljše merilo variranja kakovosti, ki se odraža z razsipavanjem vrednosti okoli aritmetične sredine, je varianca. Definiramo jo kot povprečen kvadratni odklon individualnih vrednosti od aritmetične sredine.

$$v = (1/n) \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

v = varianca populacije
 n = število meritev
 x_i = individualna vrednost
 $\bar{x}$ = aritmetična sredina

Varianca ima analitično vrednost, neprikladna je le enota mere (mm², kPa² itd.). Zato kot opisni parameter uporabljamo iz variance izpeljani standardni odklon.

$$\sigma = \sqrt{v}$$

Ločiti moramo varianco populacije v (št. meritev nad 100), od variance izračuna na vzorcu v_v (št. meritev pod 100).

$$v_v = (1/n) \sum_{i=1}^n (x_i - \bar{x})^2$$

$$s = \sqrt{v_v}$$

v_v = varianca $n < 100$
 $n-1$ = št. meritev – 1
 x_i = individualna vrednost
 $\bar{x}$ = aritmetična sredina
 s = standardni odklon $n < 100$

Z aritmetično sredino in standardnim odklonom sta znana mesto in oblika normalne porazdelitve. Manjši standardni odklon krivuljo oži, večji pa širi.

Če je površina pod krivuljo gostote verjetnosti $f(x)$, ki izhaja iz Laplaceovega lokalnega limitnega izreka, ena, potem ima standardni odklon normalne porazdelitve to lastnost, da definira površino, ki leži pod krivuljo v razmakih $\bar{x} \pm \sigma$, $\bar{x} \pm 2\sigma$ itd. v območju $\bar{x} \pm \sigma$ leži 68,27 % vseh pojavov ($P=0,6827$), v območju $\bar{x} \pm 2\sigma$ leži 95,45 % vseh pojavov ($P=0,9545$) in v območju $\bar{x} \pm 3\sigma$ leži 99,73 % vseh pojavov

($P=0,9973$) ($\bar{x}$ je aritmetična sredina, σ je standardni odklon in P je površina pod krivuljo).

Izračun kumulativnih vrednosti:

$n_{1vk} = n_{vk} + n$
 $x_{1vk} = (n_{vk} \cdot x_{vk} + n \cdot \bar{x}) / n_{1vk}$
 $\sigma_{1vk} = (n_{vk} \cdot \sigma_{vk}^2 + n \cdot \sigma^2) / (n_{1vk} + n)$
 n_{vk} = število meritev v kumulativu
 x_{vk} = sr. vrednost meritev v kumulativu
 σ_{vk} = standardni odklon meritev v kumulativu
 n = število novih meritev
 $\bar{x}$ = aritmetična sr. novih meritev
 σ = standardni odklon novih meritev
 n_{1vk} = število novih meritev v kumulativu
 x_{1vk} = sr. vrednost novih meritev v kumulativu
 σ_{1vk} = stand. odklon novih meritev v kumulativu

V praksi izračunavamo kolikšen delež izdelkov, merjen po neki kakovostni karakteristiki, leži v določenem območju, oz., koliko % izpade iz tega območja. Območje je lahko določeno v odvisnosti od e , ali pa poljubno izbrano, glede na druge parametre, npr. tolerance.

(D) Programski paket za statistično obdelavo podatkov v papirni industriji

Programski paket Sora je napisan za statistično obdelavo meritev, ki so povezane s kakovostjo papirja. Izdelana sta dva programa, in to za:

- spremljanje kakovosti na papirnem stroju,
- spremljanje kakovosti na premaznem stroju, ali kateremkoli predelovalnem stroju, kjer je vpeljana kontrola kakovosti.

Oba programa lahko delujeta samostojno, vsak na svojem PC računalniku, ali povezano. Povezano pomeni, da se podatki ali del podatkov, ki jih določita proizvajalec papirja in kupec iz programa za spremljanje kakovosti papirja na papirnem stroju, lahko prenese na drug računalnik, na katerem se pri predelovanju spremlja kakovost papirja in predelave.

Spremljanje kakovosti papirja na papirnem stroju

Podatke vnašamo na enem ali več med seboj povezanih PC računalnikih. Če podatke že sedaj zbiramo na enem mestu, potem je smotrno vnašati podatke na enem PC računalniku. Tudi če so podatki na različnih mestih v proizvodnji, se splača razmisliti, kako organizirati vnos podatkov na enem mestu, predvsem zaradi nižjih stroškov opreme. Če pa obstaja želja po vnosu podatkov na različnih mestih, moramo to rešiti z odgovarjajočo povezavo PC računalnikov. Kakorkoli, ko so podatki vnešeni v računalnik, lahko z njimi počnemo domala vse, ali vse, kar nam program dopušča.

Vnos podatkov:

Podatke vnašamo naenkrat, ali po delih brez časovnih omejitev in sicer tako dolgo, dokler določene kakovosti papirja (delovni nalog) ne zaključimo v računalniku. Program ima datumsko spremljanje vnosov prek vgrajene ure, tako da so vsi vnosi časovno določeni. To je zelo pomembno pri nadaljnjih statističnih obdelavah. Najbolje pa je, da predhodni proizvodni nalog zaključimo pred tistim z enako kakovostjo, ki mu sledi. To je pomembno zato, ker nepravilen vrstni red zaključevanja vnosa pomeni nepravilen vrstni red pri kumulativih in povzroča probleme pri časovnih obdelavah.

Izpis naloga:

To je prikaz, ki pokaže koliko meritev smo že vnesli pri nekem proizvodnem nalogu, pokaže pa nam tudi stanje vnešenih podatkov o kakovosti papirja.

Statistična analiza:

Pri vsakem proizvodnem delovnem nalogu je možna po tamburjih, po izmenah in po podnalogih v primerjavi z zahtevami veljavnega standarda. Standard se lahko tudi začasno spremeni, če želimo natančneje obdelati sipanje posameznih kakovostnih lastnosti. Po navedenem pregledu sipanja moramo standard vrniti na stare vrednosti, sicer nam nadaljnje obdelave tečejo po novem standardu. Če med letom spremenimo standardne zahteve, se od takrat naprej podatki obdelujejo po novem standardu. V letni kumulativni ostanejo obdelave nespremenjene do spremembe standardov, nove obdelave pa tečejo po le-teh od vnosa novih standardov.

Kumulativa:

Kumulativo delimo v letno in delno. Letna je tista, ki teče za vsako posamezno kakovost od 1. januarja pa do konca leta. Program je narejen tako, da lahko z vnosom v računalnik začnemo tudi sredi leta. Eventualne statistične obdelave, ki smo jih delali pred tem brez računalnika, ali na kakem drugem računalniku, vnesemo v le-tega in jih upoštevamo pri letni kumulativu. Če pa so pomembne tudi posamične meritve iz preteklosti, pa moramo le-te vstaviti v računalnik tako, kot vstavljamo sprotne meritve. Računalnik nam bo te meritve zabeležil z datumom vnosa. Delna kumulativa pa nam omogoča spremljanje posameznih kakovosti v določenem časovnem obdobju. Npr. nek ofset papir 80 g/m² smo delali v januarju dvakrat, v februarju pa trikrat. Zanima nas, kakšna je bila kakovost januarskih izdelav v primerjavi s februarjsko. Računalnik nam bo statistično obdelal papirje za

januar in februar in izpisal primerjalno tabelo. Enako analizo lahko naredimo za kakršnokoli časovno obdobje, le če so nalogi pravilno zaključeni.

Standardi za papir:

Standardi za papir omogočajo statistične obdelave. Kot meje vstavljamo interno dogovorjene zahteve, ali standardizirane. Ker običajno želimo obdelovati množico meritev, tako kakovosti papirja, kot meritev iz papirnega stroja, si postavimo tiste, ki so predpisane takšne kot so, ostale pa po lastnih izkušnjah. Med statističnimi obdelavami lahko meje popravljamo skladno z zahtevami trga in lastnih doseganjem kakovosti. Obstojajo razne oblike izpisov standardov: arhivski, komercialni in delni. V standardih lahko določimo tudi standardni izpis za službo, ki spremlja kakovost na ravni delovne organizacije, ali za kakšno drugo službo, za katero pa niso pomembne vse meritve, ki jih spremljamo. Če gre naš papir v nadaljnjo predelavo in če želimo določene meritve posredovati naprej prek diskete, ali z neposredno povezavo, to lahko standardiziramo v standardih.

Spremljanje kakovosti papirja na premaznem stroju

Kot primer navajamo spremljanje kakovosti premazov in premazovanje pri samokopirnih papirjih (set listov, ki kopira brez vložnega enkratnega karbona). S podobno zasnovo programskih orodij (programov) lahko spremljamo kakovost premazovanja za poljubne premazne mase in premazne tehnologije.

Programski paket omogoča učinkovito spremljanje kakovosti osnovnega papirja za premazovanje, premaznih mas in premazanega papirja saj nudi hitre statistične analize izbranih merjenih količin (parametrov).

Podatke o osnovnem papirju za premazovanje (prvi in srednji list) in o papirju za zadnji list vnašamo v računalnik in obdelujemo v okviru programa za spremljanje kakovosti na papirnem stroju.

Vnos podatkov:

Podatke o premazni masi vnašamo ločeno za vsako vrsto premazne mase (črna, modra itd.). Podatki so shranjeni v datoteki z imenom premaza. Podatke s premazovalnega stroja vnašamo ločeno za vsak mesec posebej in za vrsto premaza ter vrsto papirja. Tako dobimo osnovno podatkovno strukturo oz. datoteko, ki jo imenujemo »nalog«.

Statistična analiza:

Obdelava podatkov o delno pripravljenih premaznih masah obsega:

- statistične analize po vrstah premazne mase;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, po vseh saržah;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, po izbranih sestavljajcih premaza;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, v izbranem časovnem obdobju (npr. mesečno, tromesečno, polletno itd.);

primerjalna analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin po izmenah.

Obdelave podatkov s premaznega stroja obsegajo:

- vodenje letne kumulative za posamezne vrste papirja;

- izpis kumulativnih statističnih pokazateljev za vse merjene količine ali izbrane merjene količine;

- izpis meritev za izbrane merjene količine po posameznih »nalogih«;

- statistične analize znotraj »nalog«;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, po izbranih številkah zvrtkov;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, po izbranih saržah premazne mase;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, v izbranem časovnem obdobju znotraj meseca (od 1 dan do 1 mesec);

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, za izbrani delovni nalog in izbrano časovno obdobje znotraj meseca (od 1 dan do 1 mesec);

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, za izbrane premazovalce v izbranem časovnem obdobju znotraj meseca (od 1 dan do 1 mesec);

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, za izbrane sestavljajce končnih premaznih mas, ki se uporabljajo na premaznem stroju, v izbranem časovnem obdobju znotraj meseca (od 1 dan do 1 mesec);

izbira zvrtkov, ki imajo meritve pri izbranih merjenih količinah znotraj predpisanih mej.

- statistična analiza med »nalogi«;

analiza vseh merjenih količin, ali izbranih merjenih količin, za izbrani delovni nalog in izbrano časovno obdobje (od 1 mesec do 1 leto);

izpis vseh statističnih analiz je ločen za vsako širino papirja.

Pojasnilo: Analiza za vsako izbrano merjeno količino obsega:

izpis toleranc (spodnja in zgornja meja);

izračun srednje vrednosti;

izračun standardne deviacije in

izračun procentualnega deleža meritev, ki padejo izven predpisanih mej.

Primerjalna analiza pa vsebuje le: izračun procentualnega deleža meritev, ki padejo izven predpisanih mej.

Vnos in spreminjanje predpisanih mej:

Predpisane meje (tolerance) za posamezne merjene količine pri delno pripravljenih premaznih masah in podatkih s premaznega stroja lahko poljubno nastavljamo, kar omogoča veliko prilagodljivost in statistične analize v poljubno širokih tolerančnih intervalih.

Literatura

1. J. M. Juran. Quality Control Handbook (3rd Edition) McGraw-Hill, 1979).

2. T. Klasinc. Osnovne smernice v integralen sistem kontrole kvalitete - I. del (ISK-RA, ZORIN, 1980).

Vladimir Drev

Aerovi petdesetletniki

Ob koncu vročega poletja bodo slavili trije naši sodelavci:

Iz tozda Kemija Celje ROZALIJA ARZENŠEK, 4. septembra in TEREZIJA DOBRAŠ, 16. septembra.

Iz tozda Kemija Šempeter bo 10. septembra praznoval ALOJZ STANKO.

Vsem trem sodelavcem želimo velike osebnostne sreče, zadovoljstva na delovnem mestu in predvsem - zdravlja.

- Uredništvo -

OBVESTILO VSEM SODELAVCEM UREDNIŠTVA!

Člani Časopisnega sveta so na svoji 4. redni seji (23. avgusta 1988) ponovno opozorili vse sodelavce Uredništva Našega Aera in Informacij, da se morajo podpisovati pod svoje članke. To opozorilo je tudi v skladu s 7. členom Pravilnika o ustanovitvi in izdajanju javnega glasila, ki se glasi: »Vsak, ki daje pismeni prispevek za javno glasilo, ga mora podpisati in nasloviti na naslov Uredništva javnega glasila. Za podatke in dejstva, navedene v pismenem prispevku, odgovarja avtor.«

- Uredništvo -

V ospredju nova lokomotiva, levo stara (manjša)

Nova lokomotiva v Medvodah

Nova lokomotiva, ki je prispela v našo tovarno konec junija, je velika pridobitev za naš lesni prostor. Stara lokomotiva belgijske izdelave je kar 34 let zvesto služila naši tovarni, čeprav je bila večkrat generalno obnovljena, pa je postala prepočasna in zastarela.

Nova DIZEL HIDRAVLICNA Lokomotiva DHL - 300 je domače izdelave, prihaja iz tovarne Đuro Daković iz Slavonskega Broda, cena pred dvema letoma, ko smo jo naročili, je bila okrog 8,6 milijarde starih dinarjev, danes pa je že preko 56 milijard, vsaj tako trdi izvajalec.

Nova lokomotiva je namenjena predvsem za manevrsko službo. Projektirana je tako, da pri največji hit-

rosti daje veliko vlečno silo, ki je potrebna za premikanje težkih vlakov. Teža lokomotive je 26000 kg, največja hitrost 30 km/h, največja dovoljena hitrost vleke pa je 60 km/h.

Z novo lokomotivo ne bomo vozili samo po naših industrijskih tirih, ampak tudi na Železniško postajo v Medvode, kadar bo to potrebno. Do sedaj imamo usposobljene tri delavce, ki znajo upravljati z lokomotivo, vendar jih bo s časoma treba usposobiti še več.

Nova lokomotiva je za našo tovarno velika pridobitev, saj bo pripomogla k hitrejšemu, varnejšemu prevozu naših surovin kot so les, kaolin, celuloza, žveplo itd., ki so nujno potrebne za nemoteno proizvodnjo naše tovarne. Ob koncu pa je treba omeniti, da je prevoz po železnici tudi najcenejši, kar v današnjih kriznih časih pomeni tudi velik prihranek.

Cveta Robas

Že deseti izlet na Kornatih

Kornati so eden izmed jugoslovanskih nacionalnih parkov. Nacionalni park sestavlja 125 otokov in otočkov, ki sestavljajo, po mnenju mnogih, enega najlepših biserov Jadranskega morja. Že desetič so se planinci Aera pod vodstvom FRANCKA PERCA odpravili občudovati otoke in otočke ter prehoditi kornatsko planinsko pot

Kako je sploh prišlo do odločitve za izlet na Kornatih?

Zamisel o izletu na Kornatih se mi je porodila takrat, ko sem jih prvič obiskal. Križaril sem med Žutom in drugimi manjšimi otoki, predvsem na ustju Kornatov. Takrat sem dobil idejo, da bi bil izlet na Kornatih združen s križarjenjem in planinarjenjem drugačen izlet, kot pa samo poležavanje na soncu. Pozanimal sem se tudi za Kornatsko planinsko pot, ki je nastala predvsem zaradi entuziazma in ljubezni do narave planincev iz delovne organizacije OKI Zagreb, in je tudi

eden od nacionalnih parkov Jugoslavije. Menil sem, da bi bila ta transferzala zanimiva tudi za naše planince in takoj naslednje leto sem se odločil za organizacijo pohoda. Že za prvi pohod je bilo veliko zanimanja, saj se je prijavilo 80 planincev, sedanje povprečno število pa se giblje okoli 60. Po tem prvem izletu pred desetimi leti sem se pozanimal tudi pri drugih planincih, si pridobil nove izkušnje in še z večjo vneto organiziral te izlete.

Kako bi lahko opisali pohod po Kornatski planinski poti?

Rekel bi, da je to aktivni dopust, ki ga delimo na oddih, križarjenje in vzpone na kornatske otoke. Do teh vrhov so speljane poti, planinci pa kasneje dobijo žige, izpišejo dnevnik in ga pošljejo planinskemu društvu del. organizacije OKI v Zagreb in vsak, ki je to pot prehodil, prejme lepo planinsko značko.

Ali so izleti vsako leto enaki?

Vsako leto malo spreminjam pot, vendar pa moram upoštevati dejstvo, da je v vsaki skupini 60 % novih planincev.

Če jim ne bi pokazali otoka Mane, Klifove, Krune, svetilnik Tri sestrice, ravni Taljurič, navpične stene Grapovčaka, jezero Mir in še mnogo drugih lepot, bi jih oškodovali. Vsako leto napravim premik trase, enkrat obiščem Božavo, Sali, gremo proti Murterskim otokom ali pa otokom med Kornati in Žutom, skozi Lavarnatko, drugič pa ne.

Kako so vas sprejeli domačini?

Domačini so izredno vljudni, seveda pa se že čuti vse večji vpliv organiziranega turizma, predvsem tam, kjer so večji hotelski kompleksi (Murterski predel). Najbolj pa so jih spremenili tujci, saj so se domačini dobesedno spremenili v prekupčevalce s starinami in pri njih ne moremo več doseči pravega pristnega stika. Na srečo pa je teh le malo. Drugače pa nas vsi izredno dobro srejujejo na lžu, kjer nas komaj čakajo, ravno tako pa v Malem lžu gostilničar Knjaž, ki se za naš obisk posebej pripravi.

Bi nam lahko na hitro povedali, koliko dela je potrebno za organiziranje takšnega izleta?

Organizacijskega dela je veliko, to delo pa se največkrat ne vidi nikjer, predvsem pa do trenutka, ko stopimo na vlak ali na avtobus. Vse se začne že z dogovarjanjem v Celju in v Zadru, ko oblikujemo skupno ceno, rezerviramo ladjo za križarjenje ipd. Ponavadi pa je največ dela z organizacijo prevoza iz Celja do Zadra. Poleg tega je potrebno sestaviti program, pridobiti planince, pobirati denar... Če želimo ugodno ceno, se moram z agencijami

Lepota pokrajine in prijaznost ljudi sta nepozabna

Poletne šole, seminarji, ali pa likovne kolonije (in še druge oblike poletnega druženja ljudi podobnih interesov) so priložnost za izmenjavo mnogih izkušenj, znanj in pogledov. Udeleženci se vedno vračajo v svoje sredine polnih vtisov in novega ustvarjalnega zaleta.

Naš sodelavec Jure Godec je bil od 4. do 14. julija na koloniji likovnih amaterjev v Gadinem Hanu. Likovna kolonija z imenom KOLONIJA SEDAMNAEST VODENICA je bila že 11. po vrsti in organizator je bil Savez likovnih amaterov iz Srbije oziroma kulturni dom Gadin Han. Za vse tiste, ki ne veste, kje je Gadin Han, naj napišem, da se nahaja v smeri od Niša proti bolgarski meji, točneje v Zaplanju pod Suvo planino.

Udeleženci te kolonije so bili iz vseh delov Jugoslavije, le iz Kosova ni bilo vabljenega likovnega amaterja. Udeleženci so bili zelo različnih poklicev: od pravnika, zdravstvenega delavca, upokojenega direktorja. Kolonija je imela tudi mentorico, to je bila akademska slikarka iz Pančeva SLOBODANKA ŠOBOTA. Mentorica je bila mlajša slikarka, ki ima mnogo izkušenj, in dajala je mnogo nasvetov, zlasti pri upodabljanju oseb. Kolonija ni predpisala nobene teme in tehnike, tako da so bila vsa dela zelo raznolika, tako po vsebini in tehniki. Septembra bo žirija naredila izbor in razstavo, ki bo v mesecu oktobru ob otvoritvi kulturnega doma v Gadinem Hanu. Dela bodo predstavili tudi na jugoslovanski razstavi likovnih amaterjev.

Vzporedni program kolonije je vseboval še obisk kulturnih zanimivosti pokrajine: cerkev iz 11. stoletja v vasi Krčimir, prizorišče bitke na Čegru, Čelekulo in trdnjavo v Nišu. Obiskali so tudi zvezno kolonijo grafikov, slikarjev in kiparjev v Sičevački klisuri, kjer je nekoč ustvarjal tudi Rihard Jakopič. Udeleženci te kolonije so obiskali tudi kolonijo v Gadinem Hanu in med njimi je bil tudi akademski slikar Jože Ciuha.

Organizatorji so na svoje stroške pripravili platna in papir. Zanimivo je to, da so bile vse barve iz Aera, na žalost pa ni bilo na voljo dovolj bele (oljne in tempera) barve, pravi naš sodelavec.

V Dolnji Dušnik se je pripeljal z letalom, iz Zagreba do Niša, do Dolnjega Dušnika pa ga je pripeljal naš potnik Slobodan Djurković, ki je to pot izkoristil tudi za razgovore z organizatorjem. Jure Godec tako upa, da bodo vse

dogovarjati, podpisati pogodbo in zagotoviti fiksno ceno. Vsa ta dela trajajo kar nekaj mesecev in ko se srečno pripeljemo nazaj, se prijeten dopust, moje delo in skrbi končajo.

So se v teh desetih letih Kornati in ljudje spremenili?

Mislim, da so Kornati najbolj privlačni del naše Jadranske obale. Preden so Kornati postali nacionalni park, so mnogo otokov odkupili (bili so v zasebni lasti). Težave imajo ljudje s pitno vodo, saj ni izvirov in za pitno vodo uporabljajo deževnico – znana je zbiralnica na Kravljaci, kjer so se včasih ribiške ladje oskrbovale z deževnico.

Na otokih se žal pojavljajo črne gradnje, mnogi vikendi, ki si prilastijo že del obale, kar nikakor ne bi smeli. Na teh otokih je bila prej velika revščina, še najpogostejše so bile na njih ovce, ki so jih iz otoka Murterja prepeljevali na pašo na druge otoke. Vse več mladih sedaj ostaja doma, na otokih, prej so vsi hodili v mesta, danes pa tudi na celini ni več dela za vse. Mladi se največkrat ukvarjajo s turizmom, ribolovom in tudi industrijo.

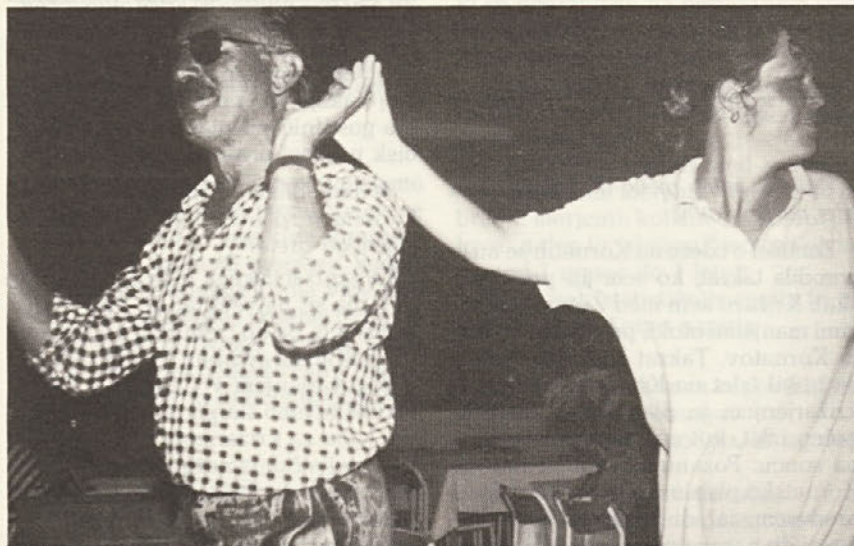
Na Kornate hodi z vami mnogo planincev, ki so bili na tem izletu večkrat. Kako to?

Mnogi planinci so bili z menoj na Kornatih že šestkrat in večkrat, merim pa, da je vzrok temu navezanost na družbo in na Kornate. Velik vpliv na takšno priljubljenost izleta ima tudi način dopustovanja (hoja, križarjenje, plavanje, družabne igre...). Poznam pa mnogo planincev, ki so po prvem obisku na Kornatih začeli redno hoditi na dopust na ta del Jadrana.

Kako bo z izletom vnaprej?

Včasih sem že ves naveličan dejal, da bom prenehal z organizacijo tega izleta, ki je bil letos že desetič. Potem pa me vedno prepričajo, ponavadi na zaključkih izleta (letos bo na Ruški koči), da se znova podam na organizacijo. Ni toliko važno, kdo organizira, važno je, da z izletom nadaljujemo če so planinci vsako leto z njim navdušeni. Za naslednji izlet v letu 1989 pa lahko povem, da bomo zaradi padanja kupne moči ponovno omogočali odplačevanje na obroke in tako poskušali v tej draginji pridobiti čim več ljubiteljev morja.

Jasna Rodé

... bilo je veselo in zabavno...

naslednje kolonije bolje preskrbljene z barvami.

Pokrajina okoli Dolnjega Dušnika in Suve planine je izjemno lepa in prvinška, nadmorska višina pa znaša od 1000 do 1800 metrov. Za te kraje so značilni močni izviri čiste vode in posebna rustikalna arhitektura kmečkih hiš, predvsem mlinov. Nekatere cerkve pa so še iz obdobja Cirila in Metoda. Zelo zanimiva je arhitektura teh mlinov, saj so drugačni kot pri nas. Os

podinjske aparate) in iz razgovorov je bilo razbrati, da zelo cenijo slovensko poslovnost in smo jim v tem vzor. V tej tovarni delajo večinoma moški, čeprav je delo tipično žensko in to je samo dokaz več, da je delovnih mest premalo.

V času, ko je trajala kolonija, je bilo zelo vroče in zato si je naš sodelavec ustvarjalni dan razdelil tako, da se je zgodaj zjutraj peš odpravil v vas. Na teh sprehodih si je nabiral vtise in ri-

zdravili, povabili in ponudili vse, kar imajo, pravi naš sodelavec. Ljudje so zelo odprti in komunikativni. Posebno zanimivi so bili starejši ljudje in med njimi so bili še tudi udeleženci cerske bitke. Povsod pa je naš sodelavec navel na veliko spoštovanje do Slovencev in Slovenije. Težko bi rekel, pravi Jure Godec, da bi bili prebivalci teh krajev nacionalno nestrpni. Ravno tako pa so bili prijazni organizatorji. Naš sodelavec meni, da bi ob podobnih dogodkih, kot so bili leta 1942, ljudje v teh krajih ravno tako toplo sprejeli izseljence.

Kosovo je za tamkajšnje kraje emocionalno pomembnejša stvar kot Slovenija in je za problem v teh krajih bolj prisoten, ljudje pa se zanj bolj živo zanimajo. Sem se preseljujejo tudi mnogi iz Kosova in vsi sočustvujejo s priseljenci.

Zanimivost tamkajšnjih krajev pa je tudi ta, tako namreč meni naš sodelavec, da ima v Sloveniji več Albancev svoje lokale kot pa tamkaj. Vidi se, da jim okolje ni naklonjeno. Bolj pa so tam prisotne negativne izkušnje z Bolgari še iz druge svetovne vojne. Vsi omenjajo, kako so Bolgari požigali vasi in ubijali ljudi.

Na področju okoli Suve planine je okoli 15 cerkev in v nobeni ni rednega bogoslužja, samo v eni cerkvi so obredi enkrat do dvakrat na leto. Prebivalci pa se pritožujejo, da iz Niša redno hodijo duhovniki in pobirajo prispev-

Mlin (vodenica) v vasi Dolnji Dušnik – Zaplanje, Suva planina

pogonskega kolesa je vertikalna in pogonsko kolo je izrezano iz lesa (kot turbina). Zanimivo pa je, da je vse zgrajeno brez žebeljev in vijakov, izključno iz lesa. Vsak mlin je last zaselka in za obratovanje skrbi vodeničar, katerega plačilo je desetina vsega, kar zmelje. Iz pogovora z mlinarji je naš sodelavec izvedel, da je še živo prisotno narodno pesništvo. Mlinar mu je razložil povsem nenavadno verzijo pripovedi o Strahinji banu in sedem jugovičev.

To področje Srbije spada med nerazvite in prebivalstvo se je zelo razredčilo. Aktivno prebivalstvo se je preselilo v mesta, v vaseh pa so ostali stari ljudje in otroci. Ekonomska baza ljudi je bila nekoč ovčereja, na Suvi planini je bilo tu okoli sto tisoč ovac (zato je tudi sedaj gola). Danes je tu le nekaj sto ovac, prevladujejo pa tobačna in žitna polja. Mnoge hiše so v zelo slabem stanju, tako da ima popotnik vtis, da je v te kraje prišla beda. V Gardinem Hanu je šola, ki pokriva področje veliko kot 2 do 3 Savinjske doline. Dobrih cest ni, pravzaprav je cesta šele od Dolnjega Dušnika, kjer vozi avtobus v šolo in delavce na delo. Bili smo tudi na obisku v tovarni, ki jo je tam postavil El Niš (priključki za gos-

Stanovanjska hiša z gospodarskim poslopjem v vasi Dragovlje – Zaplanje, Suva planina

sal. Prav hitro se je razvedelo po vaseh o teh njegovih obiskih in kasneje so ga otroci že zjutraj pričakovali pred vami z vzklici: »Vidi, ide živopisac iz Slovenije«.

Tako prijazne in ljubezne ljudi le redkokje srečamo. Nemogoče je bilo iti mimo hiše, ne da bi te domačini po-

ke. Na podeželju ljudje niso zelo verni (obratno od Slovenije), saj so preveč obremenjeni s problemi preživetja.

Takšne slikarske kolonije so vedno svojevrstno doživetje, pravi naš sodelavec in si želi, da bi imel možnost, da bi še večkrat prisostvoval takšnim kolonijam.

Jasna Rodé

Ali vas boli zob?

No, mene tistega julijskega popoldneva ni, sicer ne bi mogel vzeti zdravstvene knjižice nazaj in se odreči sicer resnično pedantnim in strokovnim uslugam v naši zobni ambulanti!

In kaj se je takega zgodilo? Po skoraj natančno dveh mesecih, takšna je žal čakalna doba od posega do posega, sem se celo nekaj pred naročeno uro javil k pregledu. V čakalnici so bili še štirje pacienti; zamuda pač, ki se ob natančnem delu zdravnika nabere. Če ne bi bilo nadaljnjih dogodkih, nič posebnega! Ko smo bili na vrsti še trije, je vstopila naša sodelavka, sicer družbeno aktivna tovarišica in kar je zanimivo, predstojnica sektorja, ki ji zdravstvene usluge zaposlenim v Aero spadajo na nek način v delokrog. Že ko je vstopil prvi naslednji, si je vzela pravico petminutne konzultacije z zdravnikom. Tudi to še ne bi bilo nič posebnega, če jo nato ne bi medicinska sestra skupaj s tovarišico, ki je bila na vrsti pred menoj, povabila v ordinacijo z besedami: »No, pa vi gospa, ki ste za pregled, stopite naprej!« Ta pregled je nato trajal 23 minut, kolikor je, iz lastne prakse povedano, dovolj za preprost poseg (recimo enostavnejša zalivka), na katerega ostali čakamo dva meseca!

Kar vidim vas, kako boste rekli: »Kaj pa je pol ure čakanja več?« Ali pa: »Saj to doživljamo vsak dan in ne samo pri zdravniku!« In: »Saj ni kriva ona, kriva sta sestra in zdravnik, ki sta ji to malo igrice omogočila!«

Imate prav, vsak posebej! Vendar se mi je ob tem dogodku utnila povsem tretja misel! Ali kdo ve, kdaj, kako in zakaj smo v naše življenje vnesli pojem »zveza-poznanstvo«? Kje je uradno potrjen, ko je vendar vse naše življenje prepleteno z njim? Ali ne rečemo radi, da je za vse težave pri nas kriv nekdo drug, v isti sapi pa pozabljamo, kako na razne načine, tudi na opisanega, daljšamo vrste, med seboj smo neiskreni, skratka naš voz s težavami vlečemo nazaj, namesto naprej!

In če je tako, potem morajo biti v borbi za drugačno stanje v prvih vrstah delegati, pripadniki avantgarde, vodilni delavci!

Rekli boste: utopija, naivnost! Jaz pa pravim, da je red vrednota, ki si jo moramo ponovno izboriti, tudi zato, da bodo pri zobozdravniku vrste krajše. Sicer nismo vredni niti gornjih zvenceh nazivov, niti delovnih mest, ki so nam jih ljudje zaupali, tudi preko posebnih pooblastil.

Naloga, da te zaboli zob, ali ne?

Dušan Doberšek

Utrjevanje lesnega prostora v Medvodah

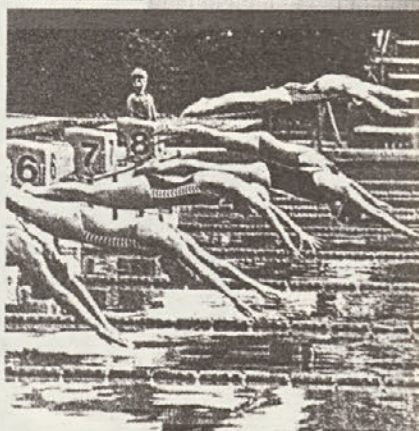
Povečanje lesnega prostora v tozdu Aero Medvode

Z razlaščanjem zemljišč prejšnjih lastnikov – kmetov je bilo tovarni na podlagi ugotovitve splošnega interesa omogočeno urejanje novih nujno po-

trebnih površin za skladiščenje lesa. Lesni prostor naše tovarne se je v zadnjih letih zaradi izgradnje nove papirnice in skladišč bistveno zmanjšal in ni več zadostoval potrebam tovarne. Tako že nekaj časa okrog tovarne brnijo stroji, tovornjaki dovažajo in odvažajo zemljo, gramoz in drugi material, ki je potreben za utrditev lesnega prostora.

Cveta Robas

29. LETNE ŠPORTNE IGRE PAPIRNIČARJEV SLOVENIJE '88

Letošnje že 29. letne športne igre papirničarjev Slovenije so se odvijale v Športnem parku Kodeljevo v Ljubljani, organizirali pa so jih delavci tovarne KTL, Industrija papirja in embalaže iz Ljubljane. Več kot 400 športnikov je v uvodnem govoru pozdravil predstavnik tovarne in zaželel dobrodošlico ter veliko športnega uspeha na tekmovanjih. Športniki iz dvanajstih slovenskih delovnih organizacij

so se nato odpravili na športna igrišča na ogrevanje in na tekmovanje.

Dvainštirideset tekmovalcev medvoškega AERA je nastopilo v osmih od desetih panog, ki so bile na programu letošnjih iger.

In kakšen uspeh smo dosegli?

Zadovoljiv. Čeprav velja, da je skromnost lepa čednost, se lahko pohvalimo z enim prvim, enim drugim in enim tretjim mestom. Sicer pa poglejmo vse rezultate:

KOŠARKA:

1. Djuro Salaj
2. KTL
3. AERO Medvode

NAMIZNI TENIS:

1. Obir
2. Duro Salaj
3. Radeče
8. AERO Medvode

PLAVANJE:

- 50 m prsno:
1. Robida Marko – Aero
 2. Plešec Vladimir – Aero
 3. Švarc Miloš – Vevče

ŠAH:

1. Duro Salaj
2. Količevo
3. Sladkogorska
4. AERO Medvode

BALINANJE:

1. Količevo
2. KTL
3. Vevče
4. AERO Medvode

MALI NOGOMET:

1. Vevče
2. Radeče
3. RKK
4. Aero

STRELJANJE:

1. Đuro Salaj
2. Vevče
3. Količevo
7. Aero

KEGLJANJE:

1. Radeče
2. Sladkogorska
3. Količevo
6. Aero

KEGLJANJE – POSAMEZNO:

1. Založnik Tone KTL	442
2. Vokič Vaso Vevče	439
3. Banko Igor Sladk.	427
4. Brdnik Franc Aero	404

Ob koncu pa bi dodal še nekaj. Organizatorju čestitamo za uspešno izvedbo iger, enako tudi vsem športnikom in tekmovalcem za dosežene rezultate in za borbeno in pošteno igro, s katero so vtisnili pečat letošnjim letnim športnim igram – z oznako »IZVRSTNO«.

Aleš Erjavec

Sto Aerovcev na Triglavu

Ob 25-letnici planinske dejavnosti v naši delovni organizaciji si je Planinsko društvo Aero zastavilo tudi cilj – 100 Aerovcev na Triglavu. Določen je že čas izleta – pohod na očanca naših planin bo 23., 24. in 25. septembra.

Preden pa se boste drage sodelavke in sodelavci, odločili za izlet, bi vas radi seznanili z osnovnimi napotki, ki veljajo za vzpon v visokogorje in z organizacijskim pristopom, ki jih boste morali upoštevati.

Poleg vremenskih razmer je seveda največ odvisno od vsakega udeleženca, kako bo doživljal izlet, še posebej pa tisti, ki se bodo prvič povzpeli na Triglav.

Vsekakor vas moramo opozoriti na naslednje:

– vsi, ki niste pogosto na planinskih izletih, si morate nabrati kondicijo. Dovolj je še časa za utrditev mišic na nogah, ki bodo med pohodom najbolj obremenjene, saj se prav zdaj lahko odpravite na lažje ture in krajše izlete v prelep planinski svet,

Pred štartom

– ko razmišljate o opremi, vam priporočamo, da si priskrbite nahrbtnik, v katerega boste vložili še polivinilasto vrečo z nadomestnim perilom (da se boste lahko preoblekli, če bo dež), kapo, tople rokavice, vetrovko, pelerino ali dežni plašč, dokolenke, itd. Pripravite si tudi visoke planinske čevlje z dobro narezano gumo na podplatih!

Ne razmišljajte o hoji v športnih copatah, le v planinskih postojankah jih lahko obujete!

Dobrodošla bo tudi suha hrana, termovka s čajem, sveže ali suho sadje itd. V kočah lahko dobite enolončnice in podobno.

Ob vsem tem vas moramo resno posvariti, da bodo vodniki zavrnila vsakogar, ki ne bo primerno obut in oblečen, že pred odhodom iz Celja.

Posredujemo še kratek oris poti iz Celja do Triglava in nazaj:

Celje – Pokljuka – Vodnikova koča – Kredarica (prenočevanje) – vrh Triglava – Dolič – Prehodavci – Koča pri Sedmerih jezerih (prenočevanje) – Tomanča/Bohinj ali Komna/Bohinj.

Toliko smo pripravili za prvo informacijo o izletu v Našem Aeru. O vsem ostalem boste lahko kar kmalu več izvedeli v naših Informacijah in na oglasnih deskah ali pri planinskih poverjenikih.

Propagandist PD Aero Celje:
Karli WIEGELE

V prihodnji številki bomo objavili razgovor s Hugom Ograjenškom.

Uredništvo

452/1988

1119881574,7

COBISS

		REŽA	DRŽAVA V AZIJI	RODSTNI KRAJ ALOŽJA GRADNICA	DOMAČA ŽIVAL	V OČE	GLASB. ZNAMENJE	GOTOVOST PO SKUPINI ORK			
		TRON									
		GRLEČ CENTRAL KURJANE									
		GABIN									
25. 8. 1988		SODOBN SL. SLIKAR (BOŽIDAR)			ZASTAVITVO						
		EMIL NOLDE	KUSA UMRO SLOVANA MESTO V BIH		SMUČAR NAPRAVA	IZDELAV. LAHKEGA OBUČALA M. IME					
		ZITNI ROD			LEVIČAR AMOR- TIZER			NADLEŽNA ŽUŽELKA SL. PETA NABOGLAS			
		ODPOVED									
NAŠA DENARNA ENOTA				REVIŠČINA RAZLIČNI ŠRKI			STARI DEL MARIBORA			TROP. KRASTJAČ	
AMERCIZ	NOSATA OPICA		IGALKA PREJAK. SOLZ			KOS PONISTVA RESNIK SOPOV					
PREB. KRAJA NA DOLNJSK.					IGRALKA ŠMID MAJHNO NASELJE			EDVARD GRIG TRAVA S. KOJNJE			
TOVARNA V ZREČAH				NERV OBRAZ PREDEJAN JADJA			FANT RUS PESNIK YALOK- SANDER				
TIŠINA			EL VODNIK			DROBNO GOSPODAR STVO			PREBIV. KRAJA V VZHODNI SLOVENIJI	PEVEC DARIAN	
	SANDI OOLNIK	RADIOART KEMIJSKI ELEMENT	ZVOK NAPRAVA V OBROV STOLPU			NAŠ AERO	NAJDALE JEKA V FRANCIJI				
	EVAPTOR			VRSTA VRANA			ODTOK				
	ŽENSKA MLČNA KLEZA					HER. KOSARNA (ANDRO)	ATLET STENIC	KROVICA IVAN TAVCAR	KOLDS		
	OS. ZAJMA			ŠOFER OLGA JEŽ					RAZLIČ. ŠRKI	SHOTER	
ORJAŠKI DESALEC	KRAJ OB SARINJI	PTICA KJEDA			IGRA Z LOBO KOLN GRS			SL. GRAL (EVGEN) POGOJ DIVJADI			
ŽIVAL BRNE BARVE			SMUČAR. ZAVADLAV NIKOLA TESLA			ALFI NIPID	SLADKOK. RIBA BISMUT				
ŠOLARKA											
STARO EVRO. LTUOSTVO			ANTOR JANEZ KORČUT			NOČENIZ RASTLINA					

IZŽREBANCNI NAGRADNE KRIŽANKE ŠTEVILKA 6

1. nagrada - 6.000 dinarjev - Franci Zalokar - TOZD Grafika
2. nagrada - 4.500 dinarjev - Anica Kolar - DSSS
3. nagrada - 3.000 dinarjev - Justina Ljubek - TOZD Trženje

Izrezke z rešitvijo nagradne križanke številka 7 pošljite na naslov: AERO - DSSS, Kadrovsko-spolni sektor, Kocenova 4, Celje, s pripisom NAGRADNA KRIŽANKA. Rešitve pošljite do 27. septembra 1988.

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠTEVILKA 6:

VODORAVNO: grozd, pek, razglednica, uporabnik, rum, učinek, ena, ilo, dar, šampanjec, OA, Vevče, oksid, vreteno, rog, Ni, cenenost, kaplja, Aci, usta, ovoj, gost, pilula, MD, čeber, avto, aktiva, tolpa, PA, cer, goida, Novi, raca, umik, kavbojke, Meka, anali, RK, ata, traged, kal, nravi, Trebnje, jezik, Iliada, ekipa, Kolpa.